
HET VERLOREN SCHAAP

René Gybels

Toneelmanuscript

RG

René Gybels	Annick Gybels
Baandries 5	Wijnpeerstraat 7
3583 PAAL	9820 MERELBEKE
Tel. 011/42 64 05	Tel. 09/232 25 05
Bestellingen: rene.gybels@skynet.be	
	annick.gybels@gmail.com
Website: renegybels.wixsite.com/toneel	

HET VERLOREN SCHAAP

Blijspel in vier bedrijven

door

René Gybels

1996 – herziene uitgave 2010

Dit toneelstuk wordt u uitsluitend ter lezing overgemaakt. Niets uit deze uitgave mag worden gekopieerd of verveelvoudigd met de oog op de uitvoering van het stuk en/of worden openbaar gemaakt op welke wijze ook zonder voorafgaande toestemming van de auteur of zijn gevolmachtigde.

Indien u het stuk wenst te spelen.

Indien u een digitale tekst ter lezing werd overgemaakt, ontvangt u een geschreven toelating om het stuk te verveelvoudigen op zoveel exemplaren als nodig voor het opvoeren van het stuk samen met het formulier “Aanvraag tot toelating” met de nodige richtlijnen inzake auteursrechten.

Indien u niet in het bezit bent van de tekst ontvangt u op eenvoudig schriftelijk, telefonisch of elektronisch verzoek, gericht aan René of Annick Gybels, GRATIS een digitale of een losbladige brochure. Hierbij ontvangt u eveneens een geschreven toelating om het stuk te verveelvoudigen op zoveel exemplaren als nodig voor het opvoeren van het stuk samen met het formulier “Aanvraag tot toelating” met de nodige richtlijnen inzake auteursrechten.

Contactpersonen: René Gybels Baandries 5 3583 Paal

Tel. 011/42 64 05

Annick Gybels Wijnpeerstraat 7 9820 Merelbeke

Tel. 09/232 25 05

Bestellingen: rene.gybels@skynet.be
annick.gybels@gmail.com

Website: renegybels.wixsite.com/toneel

PERSONAGES

6 dames – 8 heren – figuranten.

PASTOOR BELLEN: 30 à 60 jaar. Naargelang de tijd, waarin het stuk gesitueerd wordt, draagt hij een ouderwetse toga of is hedendaags gekleed. Hij leeft tussen zijn parochianen en waardeert een grap en een glaasje. Hij is eerder wat gemakzuchtig en is er vast van overtuigd dat alles wat gebeurt het werk is van de Grote Baas van hierboven. Daardoor dreigen de zaken soms wat uit de hand te lopen.

COLETA BELLEN, zijn zuster. Haar leeftijd dient aangepast aan deze van de pastoor. Als zuster van de pastoor meent zij enig gezag te mogen uitoefenen. Zij is zonder genade voor echte of vermeende tekortkomingen van andere pleinbewoners en is een eerste klas roddelaarster.

BENEDICTUS, de koster: 45 à 50 jaar. Hij loopt letterlijk en figuurlijk gebukt onder de tirannie van zijn Rosalie.

ROSALIE KLAPS, zijn vrouw: 45 à 50 jaar. Zij is een bazige vrouw, die leeft van laster en roddel en die heel het kerkplein domineert. Zij is heel geraffineerd in het stoken van ruzie en zou bij wijze van spreken ‘twee kasseistenen tegen mekaar doen vechten’.

NIEKSKE, hun zoon: 20 jaar. Hij is een naïef, verlegen en overbeschermd moederskindje met een klein spraakgebrek. Hij spreekt altijd beschaafd en wordt door zijn ouders soms in een geforceerd ABN aangesproken.

BASIEL, de cafébaas: 45 à 50 jaar. Hij is een joviale, opgewekte man, die graag een pint drinkt en een grap uithaalt. Hij is fier op zijn café en zijn ‘keizerinnes’. Hij denkt wit-zwart en kan zich erg kwaad maken wanneer hij op de tenen wordt getrapt.

DORA, zijn vrouw: 45 à 50 jaar. Een typisch toegewijde volkswrouw, die tevreden leeft in de schaduw van haar man.

FIENEKE, hun dochter: 20 jaar. Een pront meisje uit een volkscafé. Zij is vriendelijk, spontaan en tot over haar oren verliefd op Feelke van de slager.

BERE, de slager: 45 à 50 jaar. Net als Basiel is hij een joviale, opgewekte levensgenieter zodat het tussen beide commerçanten echt klikt.

BERTHA, zijn vrouw: 45 à 50 jaar. Een hardwerkende slagersvrouw, die leeft voor haar werk in de slagerswinkel en haar gezin.

FEELKE, hun zoon: 20 jaar. Een gewone volksjongen, smoorverliefd op Fieneke voor wie hij door een vuur zou gaan.

TONEKE, de schoenlapper: 45 à 50 jaar. Een vrolijke volksfiguur, die echter door de dood van zijn vrouw en de roddel op het plein diep in de put geraakt.

TOKE, zijn dochter: 20 jaar. Een eenvoudig meisje, dat haar vader blindelings volgt en steunt in zijn verdriet. Maar als puntje bij paaltje komt heeft ze toch een eigen willetje.

LAPPE, een bedelaar aan de kerkdeur. Indien hij muziek kan maken is dit een pluspunt om enkele dode momenten op te vullen. Het is echter helemaal niet nodig. Hij kan ook gewoon zitten bedelen zoals het in dit verhaal voorzien is. Om medelijden op te wekken doet hij zich voor of hij blind is en draagt dan ook een witte stok. Hij leeft van dag tot dag en zijn wijze woorden getuigen van veel levenservaring en wijsheid.

FIGURANTEN: Zij zijn niet strikt noodzakelijk maar komen het stuk ten goede. Zij laten het dagdagelijks leven op het plein beter tot zijn recht komen. Het kunnen kerkgangers zijn, klanten in het café en bij de slagers of gewone voorbijgangers op het plein.

DECOR

Tegen **de linkerwand** staat het café “’t Keizerinneke”, met een deur tussen twee (of meer) ramen. Bij avond brandt er licht in het café en zijn de ramen verlicht. Tegen de gevel hangt een bord met de naam **’t Keizerinneke**. Zo mogelijk wordt ook een lichtreclame voorzien voor de sfeer als het donker is. Voor het café staat een terras met enkele – minimum drie- tafeltjes met bijhorende stoelen.

Tegen **de achterwand** zien we links het huis van de koster met rechts daarvan de slagerswinkel. Indien de ruimte het toelaat kan er tussen beide huizen een steegje voorzien worden. Zo niet staan beide huizen tegen elkaar en loopt er een steegje achter beide huizen door, waarlangs de spelers zich ongezien kunnen verplaatsen van de éne naar de andere kant van het plein. De kosterwoning is een gewoon huis met deur en raam. Bij de slagerswinkel zien we een uitstalraam met enkele worsten en zo mogelijk een varkenskop. Er wordt ook een kleine vensterbank voorzien. De inkomdeur bevat een glazen (open) gedeelte. Door het uitstalraam en de glazen deur kunnen we binnenkijken in de slagerswinkel en zien we de slager en de slagersvrouw aan het werk bij het bedienen van de klanten. De slagerswinkel kan eveneens een naambord dagen, bvb **Slagerij Bij Bère**.

De **rechterwand** is de zijgevel van de kerk. Vooraan bevindt zich de kerkdeur met één of meerdere treden om de kerk te betreden. Voorbij de kerkdeur hangt een groot kruisbeeld. Daarnaast is minstens één glasraam aangebracht. (geverfd) In het glasraam zijn enkele ruitjes zwart gemaakt alsof het raam stuk is. Het kerkplein kan betreden worden door de doorgangen tussen het café en de kosterwoning en tussen de slagerij en de kergevel.

Voor zover de ruimte het toelaat verheft zich achter de huizen een paneel met daarop een geschilderde achtergrond met een blauwe lucht waarin ’s nachts een sterrenhemel schittert.

KORTE INHOUD

“Het verloren schaap” vertelt het verhaal van de bewoners van het kerkplein.

Basiel, de baas van café “’t Keizerinneke” en Bère, de slager zijn twee dikke vrienden. De band tussen beide families zal nog hechter worden na het huwelijk van Fieneke, de dochter van de cafébaas met Feelke, de zoon van de slager. Rosalie Klaps, de vrouw van de koster, ziet in Fieneke echter de gedroomde echtgenote voor haar zoon Niekske, een verlegen en over beschermd ventje met een klein spraakgebrek. Om haar plannen te verwezenlijken begint ze een campagne van laster en leugens, waardoor Basiel en Bère als vijanden tegenover elkaar komen te staan.

Toneke, de levenslustige schoenlapper, treurt om de dood van zijn vrouwke. Omdat hij graag een pint dronk en een goede klant was in ’t Keizerinneke verwijten de klappeien van ’t kerkplein hem Netteke’s dood. Vooral Rosalie Klaps en Coleta Bellen, de zuster van de pastoor, zijn zonder genade voor Toneke. De koster is het geroddel van beide klappeien grondig beu en bedenkt een plan om hen een lesje te leren. Hij verbergt de schoenlapper in de kerk en met de medewerking van Toke, Toneke’s dochter verspreidt hij het gerucht dat Toneke vertrokken is omdat hij het geroddel op het plein niet langer kon verdragen.

Ook de pastoor trapt erin. Maar in plaats van Toneke te zoeken is hij van mening dat de beslissing van Toneke best kan gerespecteerd worden. Op een avond, wanneer de pastoor “tegen zijn gewoonte in” wat teveel heeft gedronken in ’t Keizerinneke, hoort hij de stem van de Grote Baas van hierboven. Deze geeft zijn herder de opdracht op zoek te gaan naar zijn verloren schaap. De zoektocht brengt Toneke terug onder de mensen maar niet vooraleer de klappeien zich openlijk vernederd en verontschuldigd hebben.

De plooiën zijn gladgestreken, het leven op het kerkplein herneemt zijn gewone gang en hetzelfde liedje kan van voor af aan herbeginnen.

E E R S T E B E D R I J F

Eerste tafereel: Basiel – Bère – Lappe

(Als het doek opengaat, bevinden wij ons op het kerkplein. Lappe, een blinde bedelaar met donkere bril en witte stok, zit rechtsvoor naast de kerkdeur. Naast hem op de grond staat zijn mandje. Basiel, de cafébaas komt naar buiten. Hij zet het terras klaar.)

BASIEL: Ha Lappe, gij zijt er ook al.

LAPPE: Ja Basiel. 't Zijn altijd dezelfde die moeten werken hè.

BASIEL: Dat is waar jong. Een kleine zelfstandige heeft nooit gedaan.

LAPPE: Daar weet ik alles van.

BASIEL: Ha ja? Zijt gij ook een kleine zelfstandige?

LAPPE: Natuurlijk, juist gelijk gij. Als ge uwe kost kunt verdienen zonder een baas boven u, die op uw vingers staat te kijken, dan zijt ge een kleine zelfstandige.

BASIEL: Oh, maar dan ben ik er gene. Ik heb twee bazen boven mij, ons Dora en ons Fieneke.

LAPPE: Maar gij hebt wel het laatste woord.

BASIEL: Ik het laatste woord? 't Is te zien dat gij van 't vrouwvolk niks afweet.

LAPPE: Dat is normaal hè Basiel. Ik heb nooit een vrouw gehad.

BASIEL: Dat liegt ge.

LAPPE: Nee, dat is de zuivere waarheid.

BASIEL: Daar kan mijn verstand nu echt niet bij. Gij zo een ferme vent.

LAPPE: En toch is 't zo. Maar 't is mijn eigen schuld. Ik heb het vrouwvolk nooit zien staan.

BASIEL: Allee jong. En waarom niet?

LAPPE: Is dat nu ook nog een vraag.

BASIEL: Ach ja, nu heb ik hem. Gij zijt blind.

(Bère de slager is naar buiten gekomen om zijn slagerij te openen.)

BERE: Goede morgen.

BASIEL: Goede morgen slager. Zeg eens, hebt ge vandaag ook varkenspoten?

BERE: Ja Basiel, ik heb vandaag dikke vette varkenspoten.

BASIEL: Amai zeg, hoe kunt ge erop lopen.

BERE: Zeveaar, is 't weer van dat ja! Uit uwe mond komt nooit een fatsoenlijk woord.

(Bère gaat kwaad terug naar binnen.)

BASIEL: Hebt ge dat gehoord Lappe? Bère is met 't verkeerde been uit bed gestapt. Hij kan gene zwans verdragen.

LAPPE: Een mens heeft zo van die dagen Basiel. De éne dag is de andere niet. En iets waar ge vandaag kunt mee lachen kan morgen wreed pijn doen. Of andersom.

BASIEL: Amai zeg, gij houdt er ook een zwaar filosofie op na. Zeg eens, daarbinnen is 't wel ver gedaan zeker?

LAPPE: *(luistert aan de kerkdeur)* Ik denk het. De pastoor heeft ze weer verdiend.

BASIEL: Eerst nog rap een pint Lappe?

LAPPE: Ik zou wel willen maar 't mag niet wezen. Ge zou ze horen kakelen, de klappeien van het plein. "Zatte Lappe is al op de lappen". En dan maar bedelen en doen of hij blind is. Mijn mandje zou leeg blijven.

BASIEL: Maar ge zijt toch echt blind hè Lappe?

LAPPE: Natuurlijk, ziet gij dat niet?

BASIEL: Hoe kan ik nu zien of gij kunt zien. Tot straks.

LAPPE: Ja tot straks. En doe uw broek dicht of ge gaat een kou vatten.

BASIEL: *(doet zijn broek dicht)* Merci Lappe, dat had ik niet gezien. Hela verdorie, gij kunt dat ook niet zien. Gij zijt blind.

LAPPE: Grapje Basiel.

BASIEL: Maar 't was wel waar.

LAPPE: Toeval Basiel, puur toeval jong.

BASIEL: 't Kan kunnen. Maar 't kan ook kunnen dat 't niet kan kunnen. En dat Lappe ons allemaal voor 't lapje houdt.

(Basiel wil naar binnen gaan. Bère komt terug naar buiten.)

BERE: Hei herbergier, staat er nog veel geuze in uwe kelder?

BASIEL: Jazeker Bère, komt ge er éne drinken?

BERE: Nee zuip hem zelf maar op. Ik geraak zo ver niet op mijn varkenspoten.

BASIEL: *(komt tot bij Bère)* Die varkenspoten, dat was toch maar om te lachen.

BERE: Ziet ge mij soms lachen?

BASIEL: Nee verdomme, nu dat ge 't zegt. Weet ge wat ge doet? Kom straks naar 't café. Dan schenk ik u een lekkere geuze op kosten van 't huis.

BERE: Zo hoor ik u liever.

BASIEL: Kan er nu weer een lach vanaf?

BERE: Tot achter mijn oren. Tot straks schuimverkoper.

BASIEL: Tot straks pensendraaiër.

(Basiel en Bère kloppen elkaar gemoedelijk op de schouders en gaan naar binnen.)

Tweede tafereel: Allen + figuranten.

(De kerkdeur gaat open. De kerkgangers verlaten de kerk. Ze werpen een geldstuk in Lappe's mandje. Fieneke en Feelke komen eerst naar buiten. Ze verdwijnen zo snel ze kunnen hand in hand in het steegje achter de slagerij. Dan volgen enkele figuranten. De mannen zetten zich op het terras en drinken een pint. De vrouwen praten even samen of gaan naar de slager. Dan komen Dora en Bertha naar buiten.)

DORA: Nog een goed zondag, Bertha.

BERTHA: Van 't zelfde Dora. Alhoewel we 's zondags harder moeten werken dan door de week. De mensen kunnen 's zondags hun stukje vlees bij de patatten niet missen.

DORA: Hun pintje bier al evenmin. Ik mag al direct beginnen tappen.

(Dora gaat binnen in het café, Bertha in de slagerij. Tijdens hun gesprek hebben enkele figuranten de kerk verlaten en zijn binnengegaan bij de slager. Ze worden bediend door de slager en verlaten nadien de slagerswinkel en het podium langs verschillende wegen. Dan komen Toke en Toneke naar buiten. Toneke wacht bij het kruisbeeld terwijl Toke binnengaat bij de slager. Tenslotte komen Rosalie Klaps en Niekske. Rosalie zoekt in haar handtas naar geld. Ze vindt in de zak van haar jas een knoop en werpt deze in Lappe's mandje.)

LAPPE: Een knoop begot.

ROSALIE: Dat kunt gij niet weten, gij zijt blind.

(Wanneer Feelke en Fieneke de stem van Rosalie horen komen ze uit het steegje en blijven bij elkaar staan op het terras.)

LAPPE: De klank klinkt anders.

NIEKSKE: *(kijkt in het mandje)* Hij heeft gelijk moe-moeke. 't Is ge. gedomme een knoop.

ROSALIE: *(kortaf)* Zwijgen gij. En ga naar huis. *(dan poeslief)* Of nee, loop maar een 'beteke' tot bij Feelke en Fieneke.

NIEKSKE: Jaja moe-moeke.

ROSALIE: *(kortaf)* Die snotneuzen staan daar toch zeker niet te vrijen?

(Niekske loopt tot bij Feelke en Fieneke. Hij gaat braafjes naast hen staan. Hij kijkt idioot lachend beurtelings naar Fieneke en Feelke en trekt verlegen zijn hoofd diep tussen de schouders. Hij herhaalt dit enkele malen tot hij duchtig op de zenuwen werkt van het jonge koppel. Fieneke gaat naar binnen. Feelke zet zich neer op het terras. Niekske kijkt Fieneke verbaasd na en kijkt dan vragend naar Feelke.)

FEELKE: Heb ik iets aan van u?

NIEKSKE: Neenee Fee-Feelke.

FEELKE: Wat scheelt er dan?

NIEKSKE: Fie-Fie... Fie-Fieneke is bibi ... bi-binnen.

FEELKE: En dan?

NIEKSKE: *(giechelt verlegen)* Ga ik ook maar bibi... bi-binnen. Dag Fee-Feelke.

FEELKE: Dag Nie-Niekske.

(Niekske gaat naar huis. Feelke gaat binnen in 't café.)

ROSALIE: Hebt ge dat gezien Lappe? Ons Niekske is precies niet goed genoeg.

LAPPE: *(wijst op zijn donkere bril)* 't Is mij niet opgevallen Rosalie.

ROSALIE: *(kijkt naar Lappe)* Natuurlijk niet. Maar mij wel. En heel goed. *(misprijzend)* Wie denken die twee wel dat ze zijn.

(Coleta Bellen komt naar buiten. Lappe schudt met zijn mandje. Coleta geeft niets.)

COLETA: Zit ge hier weer te schooien schandaal?

LAPPE: Het mag van mijnheer pastoor.

COLETA: Maar niet van mij.

LAPPE: Mijnheer pastoor is de baas. Gij hebt hier niets te zeggen.

COLETA: Dat zullen we nog wel eens zien. Ik ben niet voor niets zijn zuster.

ROSALIE: (*flemend*) Ge hebt gelijk juffrouw Coleta. Een bedelaar aan de kerkdeur, dat past niet. Zeg eens, ge zijt zo laat. Gij hebt toch de kaarsen niet moeten uitblazen?

COLETA: Nee Rosalie, ik heb gewacht op de pastoor. Dan kunnen we samen naar huis. Anders durft hij in 't café een pint gaan pakken.

ROSALIE: De pastoor? Een pint pakken in 't Keizerinneke? Dat zou hij toch zeker niet durven?

COLETA: Hij durft dat heel zeker. Een pastoor is ook maar een mens.

ROSALIE: Mijne Benedictus is ook maar een mens ook al is hij maar koster en geen pastoor. Maar hij zou dat nooit niet doen.

COLETA: Uwe Benedictus heeft groot gelijk. Drinken deugt voor niks. (*wijst naar Toneke*) Daar staat het levend voorbeeld.

ROSALIE: Ja, Toneke de schoenlapper. Nu zijn Netteke zaliger er niet meer is loopt hij verloren gelijk een kiek op 't kerkplein.

COLETA: Maar toen ze nog leefde zag hij er niet naar om. Hij lag 'gezaaien' en 'gebraaien' in 't Keizerinneke.

ROSALIE: En maar pintelieren.

COLETA: En zijn laatste frank erdoor jagen.

ROSALIE: En strontzat thuiskomen.

COLETA: En dan maar zagen en zeveren.

ROSALIE: En in slaap vallen.

COLETA: En snurken gelijk een varken.

ROSALIE: In plaats van te werken.

COLETA: En wat geld proberen te verdienen.

LAPPE: Hebt gij dat allemaal met uw eigen ogen gezien?

ROSALIE: Nee, dat niet. Maar ik weet het van Jet van Sus van Trien. En als die liegt, lieg ik ook. Maar 't zou zeker waar zijn.

COLETA: Geen wonder dat de mensen met hun schoenen op een ander gingen.

ROSALIE: Ze moesten wel. Of ze hadden niets aan hun voeten.

COLETA: En dan is 't volop armoe. Netteke had geen leven met die... die zatlap.

ROSALIE: Erger nog. Als hij bezopen thuiskwam waren de beste brokjes van tafel voor hem. De afval was goed genoeg voor vrouw en kind.

COLETA: Zeg dat het niet waar is.

ROSALIE: 't Is zeker waar. Ze is van miserie moeten gaan, 't arm schaap.

COLETA: En dat allemaal door de schuld van dat stuk ongeluk.

(Toneke leunt met verbeterd gezicht tegen de muur van de kerk en veegt af en toe een traan weg. De pastoor en de koster komen uit de kerk.)

COLETA: Eindelijk, ge zijt er. Dan kunnen we naar huis.

PASTOOR: Ga maar Coleta, ik kom wat later. Ik ga iets drinken in 't Keizerinneke.

COLETA: Zijt ge zot! Gij, een geestelijke in 't Keizerinneke! Wat gaan de mensen wel zeggen?

PASTOOR: Coleta Bellen, een pastoor is een herder. En een herder hoort thuis bij zijn kudde. En mijn kudde lest momenteel zijn dorst in 't Keizerinneke. En dus ga ik daar samen met mijne koster een pint pakken.

ROSALIE: Wablief! Mijne Benedictus een pint pakken in 't Keizerinneke? Maar dat zal niet pakken! Mijne Benedictus gaat recht naar huis. Ons Niekske is alleen. En de afwas is nog niet gedaan. En de patatten zijn nog niet geschild. En de keuken is nog niet gedweild. En de bedden zijn nog niet gemaakt.

KOSTER: Ja maar, Rosalieke, als gij....

ROSALIE: Als ik? Nee, als gij maakt dat ge thuis zijt, kunt ge er aan beginnen.

KOSTER: Ja zeker, Rosalieke, maar...

ROSALIE: Niets te maren, horen, zien, zwijgen en luisteren.

KOSTER: Ja zeker, Rosalieke.

(De koster gaat naar huis maar wordt nageroepen door Basiel.)

BASIEL: Hei koster, komt ge iets drinken?

KOSTER: Nee Basiel, ik heb geen dorst jong.

BASIEL: Geen dorst na de zondagsmis? Dat bestaat niet. Kom, ik geef er éne. Als goede buur.

KOSTER: Als dat zo zit, misschien.... *(kijkt naar Rosalie)*

ROSALIE: *(wijst met de vinger naar huis)* Benedictus!!!!

KOSTER: Ja Rosalieke ... nee Basiel.... *(tegen Rosalie)* Ik ben al weg zie....*(tegen Basiel)* Ik heb echt geen dorst. *(De koster gaat naar huis.)*

BASIEL: *(roept de koster na)* Ik begrijp u Benedictus. Als ge gezegend zijt met een vrouw als Rosalie Klaps dan hebt ge geen leven. En als ge geen leven hebt, hebt ge ook geen dorst.

ROSALIE: Wat durft gij te zeggen? Mijne Benedictus geen leven niet? Mijne Benedictus heeft een schoon leven, samen met vrouw en kind. En hij dient Ons Heer en niet de duivel, zoals gij en uw keizerinnen.

BASIEL: Iemand die de dorstigen laaft doet werken van barmhartigheid, nietwaar mijnheer pastoor?

PASTOOR: Zo is het Basiel, Rosalie overdrijft.

BASIEL: Voilà, nu hoort ge het van een ander. *(gaat naar binnen)*

ROSALIE: Dat mansvolk spant altijd samen. Ik moet nog langs bij de slager. *(flemend)* Dag juffrouw Coleta. *(kortaf)* Dag mijnheer pastoor.

COLETA: Dag Rosalie.

PASTOOR: Dag Rosalie. En nog een vredevolle zondag toegewenst.

(Rosalie gaat binnen bij de slager.)

PASTOOR: En gij Coleta, op wie wacht gij nog?

COLETA: Op u. Op wie anders?

PASTOOR: Ik ga iets drinken in 't Keizerinneke.

COLETA: Ja maar, de koster.....

PASTOOR: Voor Benedictus, de gezegende, zijn de druiven te zuur als Rosalie in de buurt is. Maar ik heb geen Rosalie maar wel goesting voor iets met een pittige smaak. Om twaalf uur ben ik thuis. Tot straks Coleta.

(Coleta haalt kwaad de schouders op en vertrekt rechts van de slagerij. Ze gunt Toneke geen blik.)

PASTOOR: En gij Toneke, hebt gij geen dorst? Gij staat daar zo alleen te staan. *(Toneke haalt de schouders op.)* Kom mee iets drinken in 't Keizerinneke, kom.

TONEKE: Ik durf niet mijnheer pastoor. Nog niet. Ge weet wel, ons Netteke.

PASTOOR: Uw Netteke zou daar niets op tegen hebben. Ge moet terug onder de mensen komen. Gij treurt om uw Netteke zaliger. En dat moet zo. Want ge had een goed vrouwke. En ge hebt haar altijd heel graag gezien. Maar met in een hoekske te staan treuren haalt ge ze niet terug. En 't leven gaat verder, voor u en voor Toke.

(Toke verlaat de slagerswinkel en gaat tot bij Toneke en de pastoor.)

TONEKE: *(half wenend)* Ze zeggen dat het mijn schuld is.

PASTOOR: Ze... ze... wie zijn dat ... ze?

TOKE: Rosalie Klaps en Coleta Bellen, mijnheer pastoor. Ze hebben hier samen staan roddelen. Ik heb ze gezien.

LAPPE: En ik heb ze gehoord. Amai!!!

PASTOOR: Ik had het kunnen weten, Rosalie Klaps en mijn zuster, Coleta Bellen. Maar ge moogt u dat niet aantrekken Toneke. Dat zijn de twee grootste lameren van heel 't kerkplein. Rosalie Klaps heeft haar naam niet gestolen hoewel ze beter Rosalie Achterklaps zou heten. En als Klet Bellen haar klepel klept is 't plein te klein voor haar roddelrefrein. Gaat ge echt niet mee Toneke?

TONEKE: Nee mijnheer pastoor, ik kan er niet meer tegen. Ze maken mij zot.

TOKE: Kom mee naar huis vader. Daar is het stil en rustig.

PASTOOR: Dat is goed Toke, neem vader mee naar huis. En zorg goed voor hem want 't is een brave man. Tot ziens allebei. En maak er toch maar een fijne zondag van.

TOKE: Dat zullen we doen mijnheer pastoor.

TONEKE: Tot ziens mijnheer pastoor.

(Toke en Toneke verlaten het kerkplein langs de rechterkant van de slagerij.)

PASTOOR: En gij Lappe, gij gaat toch mee naar 't Keizerinneke.

LAPPE: Graag mijnheer pastoor, ik ga mee als ik hier mag blijven.

PASTOOR: Hoe kan dat nu, hier blijven als ge meegaat?

LAPPE: Ik wil zeggen als ik hier voor uw kerk mag blijven bedelen.

PASTOOR: En waarom zou dat niet mogen?

LAPPE: Klet Bellen zegt....

PASTOOR: Klet Bellen! Verdorie, waar bemoeit ze zich toch mee?

LAPPE: Ze zegt dat ik een schandaal ben. En dat het moet gedaan zijn. En dat zij zal zorgen dat gij daarvoor zult zorgen.

PASTOOR: Ik zal verdorie voor haar eens zorgen. Kom Lappe, pak uw pakken en we gaan er ééntje pakken. Hebt ge iets verdiend?

LAPPE: Niet vet, mijnheer pastoor. Als ik daar éne moet van drinken kom ik niet toe.

PASTOOR: Geen zorgen Lappe, ge drinkt op mijn kosten.

LAPPE: Oh, maar dan kan ik er meer dan éne verdragen. Help mij eens een beetje.

PASTOOR: Ach ja, dat is waar, gij zijt een blinde sukkelaar.

LAPPE: Zo blind als een mol en zo dorstig als een paard, mijnheer pastoor.

(De pastoor neemt Lappe bij de arm. Samen gaan ze naar 't café en zetten zich op het terras, Lappe achter een tafeltje uiterst rechts, de pastoor aan de rechterkant van dit tafeltje.)

Derde tafereel: Lappe – Basiel – Dora – Fieneke – Feelke – de pastoor - de koster – Rosalie – Niekske – Bére – figuranten.

(Fieneke en Feelke komen uit het café. Feelke zet zich aan een tafeltje. Fieneke gaat tot bij de pastoor om de bestelling op te nemen.)

FIENEKE: Wat mag het zijn mijnheer pastoor?

PASTOOR: Een goei frisse pint, geschonken door 't mooiste maagdeke van 't kerkplein. Dat zal smaken hè Lappe?

LAPPE: Zeker weten mijnheer pastoor. 't Zal zijn alsof er een engelke op mijn tong pist.

(Fieneke gaat naar binnen. Basiel, die alles gehoord heeft, komt naar buiten. Hij zet zich bij Lappe en de pastoor aan tafel.)

BASIEL: Hela, wat hoor ik allemaal? Let op uw woorden, mijnheer pastoor. De mensen gaan slechte dingen denken.

PASTOOR: De waarheid mag gezegd worden, nietwaar Feelke?

FEELKE: Ja zeker, mijnheer pastoor.

PASTOOR: Ge zijt toch niet jaloers?

FEELKE: Neenee, van u kan ik dat verdragen.

BASIEL: Waarom zou hij jaloers zijn?

PASTOOR: Niet onnozel doen, hè Basiel. Die twee zien mekaar doodgraag. Dat weet gij zo goed als ik. 't Zal een schoon koppel worden. En 't zou u goed uitkomen ook. Feelke neemt later de slagerij over en uw dochterke blijft in de buurt.

BASIEL: Akkoord, mijnheer pastoor. Maar we moeten op die zaken niet vooruit lopen. Ze zijn nog jong en ze hebben nog tijd genoeg, nietwaar Feelke?

FEELKE: Een klein beetje tijd hebben we nog wel.

BASIEL: Een klein beetje? Doe daar gerust een paar jaartjes bij. En dan krijgt ge mijn zegen.
(*Fieneke brengt de glazen. De pastoor betaalt.*)

PASTOOR: Hou ook een pint af voor de koster. Voor als Rosalie het niet ziet.
(*Fieneke rekent af en zet zich bij Feelke.*)

BASIEL: Onze koster is te beklagen. Hij is als voor de duivel bang voor zijn Rosalie. Soms loopt hij eens binnen voor een pint in de rapte. Maar een vaste klant kan ik hem niet noemen. (*De koster komt naar buiten.*) Verdorie, als ge van de duivel spreekt...

PASTOOR: Ziet ge onze koster. Kom Benedictus, ik heb er ééntje voor u betaald.

KOSTER: (*komt naderbij*) Ja maar, ons Rosalie...

PASTOOR: Die ziet het niet. Ze is bij de slager. Ge hebt tijd zat. Uw Rosalie is nog lang niet klaar met Bère en Dora.

KOSTER: Met mij ook niet als ze mij hier ziet. Later misschien. (*wil terug naar binnen.*)

BASIEL: Later is misschien te laat hè koster.

KOSTER: Wat wilt ge daarmee zeggen Basiel?

BASIEL: Dat we later misschien dood zijn. En in den hemel is geen bier. Nietwaar mijnheer pastoor?

PASTOOR: Met zekerheid durf ik dat niet zeggen Basiel. Ik ben daar nog nooit geweest, weet ge.

LAPPE: Ik denk dat ze in den hemel wel bier hebben.

PASTOOR: Ja? Waarom denkt ge dat Lappe?

LAPPE: Als ge de hele dag niet anders moet doen dan God aanschouwen, daar krijgt ge toch dorst van. En waar mensen dorst hebben, is er bier. Zeker weten.

PASTOOR: In den hemel zijn het wel allemaal heiligen, hè Lappe. Misschien krijgen die geen dorst.

LAPPE: Als dat zo zit, heb ik hierboven niks te zoeken.

KOSTER: Ik wacht ook niet tot later. Geef mij nu maar rap een pint.

(*Fieneke haalt een glas bier voor de koster. Niekske komt naar buiten.*)

NIEKSKE: Va-vake, pas toch maar op voor ons moe-moeke. Als ze dat moest zien.

KOSTER: 't Is nikske Niekske, ze ziet het niet. Ze is bij de slager. Houdt gij ze maar in de gaten.

NIEKSKE: Da-dat is goed va-vake.

(*Niekske gaat naar de slagerswinkel en probeert door het raam naar binnen te kijken. Daarna probeert hij het sleutelgat en blijft gebukt voor de deur staan.*)

BASIEL: Hoe is het met Toneke, mijnheer pastoor? Ik zie hem niet meer in 't café.

PASTOOR: 't Is erg met hem gesteld Basiel. Hij is met zijn Netteke zaliger een stukje mee gestorven.

LAPPE: De roddel maakt hem kapot. Ge had ze moeten horen, Klet Bellen en Rosalie Klaps. Oh, pardon hè koster.

KOSTER: Ge moet u niet pardonneren Lappe. Ik weet het. Ons Rosalie leeft alleen als ze kan kwaad spreken of stoken.

PASTOOR: En ons Coleta is geen haar beter.

KOSTER: We zouden die twee eens een lesje moeten leren.

BASIEL: Gij! Een lesje leren aan Rosalie! Koster jong, hoe gaat ge haar dat lappen?

KOSTER: Ik zou het niet weten. Maar ze verdienen het, zij en Coleta. Het zijn alle twee even grote blaaskaken.

PASTOOR: Al maar goed dat deze parochie is toegewijd aan de heilige Blasius.

KOSTER: Had die iets te maken met blazen?

PASTOOR: Nee Benedictus, gij als koster zou beter moeten weten. De heilige Blasius was een Armeense bisschop. Hij wordt aanroepen tegen maag- en keelpijn.

BASIEL: Wat heeft dat te maken met de roddel op 't kerkplein?

PASTOOR: Veel Basiel, heel veel jong. Als ze hier op 't kerkplein niet kunnen roddelen krijgen ze zure oprispingen en blokkeert hun maag. Maar als ze stoom kunnen aflaten blijft hun ratel ratelen tot hun keel er pijn van doet zodat ze op de duur zelfs niet meer kunnen slikken.

KOSTER: Nu begrijp ik waarom ons Rosalie en Coleta zoveel kaarsjes laten branden voor den heilige Blasius.

(Rosalie komt uit de slagerswinkel. Niekske heeft haar niet zien komen en staat gebogen voor Rosalie. Zij neemt hem bij zijn oor en trekt hem recht. Ze maakt een dreigend gebaar met de vinger. Niekske wil verwittigen maar krijgt geen woord over zijn lippen. De slager is Rosalie gevolgd en zet zich bij op het terras. Dora staat in de deuropening van 't café. Niekske zet zich bij Feelke. Rosalie ziet dat haar man op het terras zit.)

ROSALIE: Awel, gaat dat tegenwoordig zo met het mansvolk? Mijnheer zit op café in plaats van te doen wat ik vraag.

KOSTER: *(springt verschrikt recht)* Ik ga direct verder doen Rosalieke, direct zie.

ROSALIE: Dat is u geraden ook.

PASTOOR: Hela, hela, eerst uw pint leegdrinken hè koster. Ze is betaald.

ROSALIE: Tiens tiens, onze eerwaarde heer pastoor zit ook op café. In 't Keizerinneke nog wel.

(De koster zet zich weer neer.)

PASTOOR: Ja Rosalie, ik zit op café, in 't Keizerinneke nog wel. De zevende dag rustte God.

ROSALIE: *(kortaf)* Maar niet in 't Keizerinneke.

BASIEL: Verdomme Rosalie, wat hebt gij tegen 't Keizerinneke?

ROSALIE: Van alles! Alleen die naam al: 't Keizerinneke, voor een stom caféke van niemendal. Waarom moet dat? Dat vraag ik mij af.

DORA: Wij noemen ons café toch zoals wij dat willen.

ROSALIE: Ah ja? En 't Keizerinneke dat zijt gij zeker. Of zij daar, uw Fieneke.

FIENEKE: (*wat uit de hoogte*) En dan? Ben ik daar niet schoon genoeg voor?

BASIEL: Ons Dora en ons Fieneke zijn allebei genoemd naar bekende keizerinnen. En weet ge wat mijn naam wil zeggen: Basilius?

ROSALIE: Basilius? Zijn dat geen kruiden voor in de soep?

BASIEL: Nee Rosalie, Basilius is het Grieks voor 'koning'. Nietwaar mijnheer pastoor?

PASTOOR: Dat klopt Basiel. Basilius is het Grieks voor 'koning'.

ROSALIE: En Dora is zeker het Chinees voor 'keizerin'.

PASTOOR: Nee Rosalie, de heilige Theodora was een Byzantijnse keizerin...

BASIEL: ... van Byzantium.

PASTOOR: En 't was verdorie een heel schoon kind. Ze deed mee aan een schoonheidswedstrijd...

DORA: (*fier*) ... en won de eerste prijs.

ROSALIE: Ah ja? Die Theodora misschien wel. Maar moest gij meedoen, 't zou veel minder zijn. Een troostprijs misschien voor de langste tong of de grootste mond.

DORA: Dat zou kunnen, op één voorwaarde.

ROSALIE: En die is?

DORA: Dat gij niet meedoet. Want dan is die troostprijs zeker voor u. (*gaat naar binnen.*)

ROSALIE: Vrank stuk. (*Rosalie gaat tot bij de pastoor*) Maar nu vraag ik mij nog altijd af hoe die Theodora van 'bij zand... dinges' keizerin geworden is?

FIENEKE: (*staat recht*) De Byzantijnse keizer Theofilus was zo door haar schoonheid gecharmeerd dat hij met haar trouwde en tot keizerin maakte.

BERE: Theofilus! Was dat ook al een keizer? Nu snap ik waarom ons Feelke met u wil trouwen.

FEELKE: Dat wist ge niet hè pa.

BERE: Nee, dat wist ik niet.

FEELKE: Om eerlijk te zijn, ik ook niet.

ROSALIE: Ge wilt toch niet zeggen dat Fieneke ook naar een keizerin genoemd is?

BASIEL: Toch wel Rosalie, naar een heel bekende keizerin. We hebben haar genoemd naar de vrouw van keizer Napoleon 'Boonapart': Josephine de Béarnaise.

BERE: 'Béarnaise'? Verdomme Basiel, béarnaise dat is saus voor bij de biefstuk.

BASIEL: En toch heette ze zo: Josephine de Béarnaise. Nietwaar mijnheer pastoor?

PASTOOR: Bijna waar Basiel. Ze heette eigenlijk Josephine de Beauharnais.

BASIEL: Dat zeg ik toch, Josephine de Beauharnais. En omdat zowel ons Dora als ons Fieneke genoemd zijn naar twee bekende keizerinnen en mijn naam in het Grieks 'koning' wil zeggen, moest dit café een adellijke naam krijgen. En zo is dat " 't Keizerinneke" geworden.

FIENEKE: Voilà.

ROSALIE: Ge had ze dus evengoed “’t Koningske” kunnen heten.

BERE: Of “’t Winterkoningske”. Dan hadden we ook een zangvogeltje op het plein in plaats van alleen maar een spotvogel.

BASIEL: Amai slager, die varkenspoten liggen precies nog zwaar op uw maag.

BERE: ’s Morgens verteren die niet zo goed, koning in ’t Grieks.

ROSALIE: (*gaat tot bij de slager*) Dat wil ik geloven. Varkenspoten moet ge ’s middags eten bij de patatten. Met tomatensaus en ajuin. Ik heb er vier meegebracht: twee voor mijne Benedictus en twee voor ons Niekske. (*terzijde*) En voor mij een stukske ‘entrecote’. Dat is beter voor mijn lijn.

KOSTER: Verdorie Rosalie, voor ons toch geen varkenspoten zeker. En dat voor ’s zondags. Dat vinden ik en ons Niekske maar nikske.

ROSALIE: Maar pinten drinken bij de heilige Theodora en bij Fieneke van Béarnaise! Dat vindt ge wel iets.

PASTOOR: Ja Rosalie, wij vinden dat gezellig.

ROSALIE: (*gaat terug tot bij de pastoor*) En ik vind dat het niet past dat een pastoor ’s zondags zit pinten te drinken.

PASTOOR: (*staat recht*) Rosalie nu moet ge eens goed luisteren want ge hebt mij daarstraks niet laten uitspreken. Ik zei dus:”De zevende dag rustte God”.

ROSALIE: (*koppig*) Maar niet in ’t Keizerinneke.

PASTOOR: (*met stemverheffing*) En hij verwacht van ons hetzelfde. En daarom zit ik hier met enkele van mijn parochianen rustig een babbeltje te maken.

ROSALIE: Een babbeltje maken? Over mij zeker. Achter mijne rug zeker. Dat is ’t liefste wat ze hier op ’t kerkplein doen. Kwaad spreken en een braaf godsvruchtig mens zwart maken.

PASTOOR: Zoiets zoudt gij nooit doen hè Rosalie?

ROSALIE: Neen mijnheer pastoor, zoiets ligt niet in mijn aard. Dat weet gij goed genoeg.

PASTOOR: Natuurlijk Rosalie, natuurlijk weet ik dat goed genoeg. Maar toch...

ROSALIE: Wat? Maar toch....

PASTOOR: Ik heb deze nacht een rare droom gehad, een heel rare droom.

ROSALIE: Is ’t echt? Nu maakt ge mij curieus zie.

PASTOOR: Ik droomde dat ik dood was en dat Sinte-Pieter mij binnenliet in zijn oneindig mooie hemel.

ROSALIE: Wablief!?Gij in den hemel? Laat mij niet lachen gij. Een pastoor met ‘pinten drinken’ op zijn geweten mag de hemel wel vergeten.

PASTOOR: En toch Rosalie. Sinte-Pieter liet mij binnen in den hemel en toonde mij een hele grote prachtige zaal, vol met allemaal kleine engeltjes. En opeens maakt zo een engeltje een buitelingske naar voor. Ge kent dat wel, zo’n huplapanneke. En toen een ander engeltje... en nog één... en nog één. En dat ging zo maar door, allemaal maakten ze buitelingskes naar voor, huplapannekes, d’ één al meer dan d’ ander.

ROSALIE: Allee zeg, waarvoor was dat goed?

PASTOOR: Dat vroeg ik mij ook af. En omdat Sinte-Pieter vlak bij mij stond vroeg ik het ook aan hem. “Awel”, zei Sinte-Pieter, “dat zijn buitengelgtjes”.

ROSALIE: Wablief?

PASTOOR: Dat zei ik ook, wablief? “Wel”, zei Sinte-Pieter, “ieder mens op aarde heeft hier in de hemel een buitengelgtje. En iedere keer als die bedoelde mens op aarde roddelt of kwaad spreekt, maakt zijn engeltje een buitelingske naar voor, allee, zo een huplapanneke”.

ROSALIE: Is 't echt waar zeg? Had ieder mens zo een buitengelgtje?

PASTOOR: Ja Rosalie, ieder mens.

ROSALIE: Gij dus ook!

PASTOOR: Ja Rosalie, ik had er ook één. Maar 't was wat stijf en stram in zijn knookjes. 't Had niet zo veel werk, weet ge.

ROSALIE: Dat kunt gij zeggen. Ik was er niet bij. En hebt ge mijn buitengelgtje ook gezien?

PASTOOR: Om eerlijk te zijn, nee Rosalie, dat van u heb ik niet gezien.

ROSALIE: Ziet ge 't wel, dat wist ik. Ik heb dat niet nodig. Dat is alleen voor kwaadsprekers en roddelaars.

PASTOOR: Zoals ge komt te zeggen, Rosalie, buitengelgtjes zijn er alleen voor kwaadsprekers en roddelaars. Maar toch was ik heel benieuwd naar dat van u. En daarom zeg ik tegen Sinte-Pieter: “Sinte-Pieter”, zeg ik, “ik zie het buitengelgtje van Rosalie Klaps niet. Heeft Rosalie soms geen buitengelgtje?” “Toch wel”, zei Sinte Pieter, “toch wel mijnheer pastoor. Maar dat gebruiken we in de keuken... als ventilateur”.

(Iedereen schiet in een luide lach, Rosalie in een Franse koleire.)

ROSALIE: Judas, ge moest beschaamd zijn. Een braaf mens als ik zo voor den aap houden. *(tegen de koster)* Wat zit gij daar te lachen, kosterke? Naar huis gij! En rap! En 't zal vandaag uwe beste dag niet zijn.

KOSTER: Nee Rosalie... ja Rosalie... ik ben al weg zie. *(onderweg)* Mijn dag kan toch niet meer stuk.

(De koster loopt lachend naar huis. Niekske, die tot dan toe niet gereageerd heeft, staat giechelend recht.)

NIEKSKE: 'k Hè-'k heb hem. Ons moe-moeke heeft in den hemel een ven-ventilateurke nodig.

ROSALIE: *(neemt Niekske bij zijn oor)* Wat durft gij te zeggen, klein peukske. Naar huis gij, en een 'beteke' rap gij.

NIEKSKE: *(nog steeds onderdrukt lachend)* Ja, ja. moe-moeke.

(Rosalie duwt Niekske voor zich uit naar huis en geeft hem onderweg een klets onder zijn achterste waardoor Niekske een kleine luchtsprong maakt. Beiden gaan naar binnen.)

BERE: Mijnheer pastoor, gij durft nogal. Nu rolt uwe naam over Rosalie haar tong tot er een krul in komt.

PASTOOR: In mijne naam?

BERE: Nee, in haar tong.

PASTOOR: Laat ze maar doen. Ze deed zo schijnheilig dat ik het niet kon laten. Nu kan ik maar beter ophoepelen, vrees ik.

BERE: Blijf nog wat mijnheer pastoor. Ik geef er nog éne. Drinken voor iedereen.

PASTOOR: Een andere keer Bère. Ons Coleta wacht niet graag met het eten. Iedereen nog een zalige zondag toegewent.

(De pastoor staat recht en gaat naar huis. Ook de andere cafégangers maken aanstalten om te vertrekken.)

BERE: Wat krijgen we nu? Heeft niemand nog dorst?

FIGURANT: Dorst genoeg Bère. Maar 't eten staat klaar. En opgewarmd smaakt dat niet half zo goed.

BERE: En gij mannen?

ANDERE FIGURANT(EN): Een andere keer Bère. Tot ziens.

(Al de cafégangers staan recht en gaan naar huis.)

BERE: Maak dat nu mee. Niemand wil van mij iets drinken.

LAPPE: Ik wel Bère. Maar om het te zeggen zoals het is, ik heb meer honger dan dorst.

BERE: Kom maar mee. Ik geef u een koppel dikke varkenspoten.

BASIEL: Doe dat Bère. Dan zijt ge er ineens vanaf.

FEELKE: En kunt ge terug fatsoenlijk lopen.

BERE: Begint gij nu ook al, snotneus. Als dat zo verder gaat moet ik u verbieden om nog in 't Keizerinneke te komen.

FIENTJE: Ge moest eens durven.

BERE: Zolang ge niet getrouwd zijt hebt ge u in mijn huishouden niet te moeien. *(tot Feelke)* En gij meekomen, 't eten staat klaar.

FEELKE: Ik blijf bij Fieneke eten. Ten minste als dat mag.

BASIEL: Voor mij geen probleem. Maar dan moet ge wel mee helpen afruimen.

FEELKE: *(staat recht)* Ik ben al bezig zie.

(Basiel, Dora, Fieneke en Feelke ruimen af. Bère begeleid Lappe naar de slagerswinkel. Wanneer Bère bijna binnen is roept Basiel hem na.)

BASIEL: Hei slachter, vergeet straks uwe geuze niet.

BERE: Wees gerust, cafébaas. Zo rap Lappe mijn varkenspoten binnen heeft, ben ik daar.

(Bère en Lappe gaan binnen in de slagerswinkel. Zodra ze klaar zijn met afruimen gaan Basiel, Dora, Fieneke en Feelke binnen in het café.)

DOEK

T W E E D E B E D R I J F

Vierde tafereel: Basiel – Rosalie – Fientje – koster – Lappe

(Lappe ligt op het terras te slapen. Basiel komt naar buiten met een zware kop.)

BASIEL: Lappe sukkelaar, ligt ge hier te slapen.

LAPPE: *(komt verdwaasd overeind)* Waar ben ik?

BASIEL: Op het terras in 't Keizerinneke.

LAPPE: Ha ja, nu zie ik het. Wat voor dag is het vandaag?

BASIEL: 't Is al maandagmorgen.

LAPPE: Dat wist ik niet.

BASIEL: Dan weet ge 't nu. Ga maar rap naar huis.

LAPPE: Is er nog volk?

BASIEL: Volk zat, iedereen zit er nog.

LAPPE: Dan ga ik eerst nog eens rond met mijn mandje. *(gaat richting publiek)*

BASIEL: Zijt ge zot jong?

LAPPE: Het mag van mijnheer pastoor.

BASIEL: *(wijst naar het volk)* Daar heeft de pastoor niets te zeggen. Daar is een andere baas.

LAPPE: Maar hij zei...

BASIEL: Ge moet niet alles geloven wat die zegt. Kom, naar huis.

LAPPE: 't Is al goed. 't Zal weer een droge boterham worden als ik niets mag bijverdienen.

(Basiel helpt Lappe op weg naar huis en gaat terug naar het terras.)

BASIEL: *(schikt het terras)* Amai mijne kop. Als ge een kater hoort janken, dat is de mijne. Ik zou minder moeten meedrinken. Maar hoe gaat dat? "Kom Basiel, drink iets mee". En tegen de slager kan ik niet nee zeggen. Dat is tenslotte mijn beste vriend. En tegen Feelke ook al niet. Dat wordt mijn schoonzoon. En die wil goed staan met zijn toekomstig schoonvader, dat is niet meer dan normaal. En tegen Jan, Pier en Sus ook al niet. Want op 't kerkplein kent iedereen iedereen. *(grijpt met twee handen naar zijn hoofd)* Amai mijne kop.

(Rosalie Klaps komt naar buiten en gaat tot op het terras bij Basiel.)

BASIEL: Ha Rosalie, dat ik u al zie, zo vroeg op de dag.

ROSALIE: Vroeg op de dag? Voor u misschien maar niet voor mij.

BASIEL: Voor mij was 't gisterenavond laat. Voor u misschien niet?

ROSALIE: Toch wel. Ik heb geen oog dicht gedaan van 't lawaai op het terras. 't Is God geklaagd.

BASIEL: De commerce hè Rosalie, wat wilt ge?

ROSALIE: Eens met u klappen, dat wil ik.

BASIEL: Dat kan mens. Zet er u bij.

(Rosalie zet zich neer op het terras en kijkt enigszins onbeholpen om zich heen.)

ROSALIE: Dat doet raar zie. Nu zit ik zelf in 't Keizerinneke.

BASIEL: Ge moest dat een keer meer doen.

ROSALIE: Misschien komt dat nog wel. Ge weet maar nooit.

BASIEL: Zo is dat. Ge weet maar nooit.

ROSALIE: Weet ge Basiel.....

BASIEL: Nee, dat weet ik zeker niet.

ROSALIE: Ik wil zeggen, weet ge dat uw Fieneke een pront meiske is.

BASIEL: Ja, dat weet ik wel.

ROSALIE: En zo goed opgevoed.

BASIEL: Daar heb ik voor gezorgd.

ROSALIE: Ik ook.

BASIEL: Gij? Voor ons Fieneke?

ROSALIE: Nee, voor ons Niekske. Hij heeft ook een heel goede opvoeding genoten. Ik en mijne Benedictus, wij zijn voor hem altijd een heel goed voorbeeld geweest.

BASIEL: *(na een paar keren slikken)* Da-daaa zal wel.

ROSALIE: En Fieneke heeft zo een stil karakter.

BASIEL: Pas op hè, stille waterkes hebben diepe gronden.

ROSALIE: Ons Niekske ook.

BASIEL: Heeft Niekske ook een diepe grond?

ROSALIE: Nee, 't is ook een stil watertje.

BASIEL: Oh, is dat zo?

ROSALIE: Zo is dat. En nu was ik aan 't denken....

BASIEL: *(grijpt naar zijn hoofd)* Denken! Niet doen Rosalie. Oppassen vrouwmens! Daar krijgt ge koppijn van.

ROSALIE: Ik was zo aan 't denken... als ons Niekske... en uw Fieneke... allee, ge snapt wel wat ik wil zeggen.

BASIEL: Nee Rosalie, ik snap er de botten niet van.

ROSALIE: Dan zijt ge nog stommer als ge er uit ziet.

BASIEL: Rosalie, zie wat ge zegt hè.

ROSALIE: Ge kunt beter luisteren naar wat ik zeg. Ons Niekske is een ferme jongen. En uw Fieneke is een fris lief meisje. Die twee samen, dat zou toch een schoon koppel zijn.

BASIEL: Wablief? Ons Fieneke en uw Nie-Niekske?

ROSALIE: Juist.

BASIEL: Daar val ik van omver. *(laat zich op een stoel neervallen)*

ROSALIE: Is het zo een schoon verrassing?

BASIEL: Een verrassing wel. Maar schoon?

ROSALIE: Ons Niekske zou in 't café kunnen helpen.

BASIEL: In 't Keizerinneke? Maar gisteren.....

ROSALIE: ... was gisteren en vandaag is vandaag. Wat vindt ge ervan?

BASIEL: Niekske helpen in 't café? Maar Rosalie, de mensen gaan dodo... do-dood zijn van de dorst voor ze een pipi...pi-pint gezien hebben.

ROSALIE: Dat zal wel loslopen. En jaag u zo niet op. Ge begint te stotteren.

BASIEL: Maar Rosalie, ge weet toch dat ons Fieneke haar gedacht op Feelke heeft gezet.

ROSALIE: Op Feelke? Die nietsnut van de slager? Dat is toch geen jongen voor uw Fieneke. En pas op hè Basiel, die heeft den aard naar zijn vader. En dat zegt genoeg.

BASIEL: *(slaat met de hand op tafel en staat recht)* Verdomme Rosalie, let op uw woorden hè. Bère is mijn beste vriend.

ROSALIE: Dat denkt ge toch maar.

BASIEL: Nee, daar ben ik zeker van. Daarvoor ken ik hem veel te goed.

ROSALIE: Nee, gij kent hem nog niet half. Weet ge wat hij gisteren zei? *(kijkt rond en nodigt Basiel met gebaren uit om dicht bij haar plaats te nemen. Basiel zet zich neer.)* "Basiel" zei hij "dat zat varken van 't Keizerinneke, zou zijn dochter aan ons Feelke willen koppelen. Maar over mijn lijk. Ons Feelke is veel te goed voor de dochter uit zo'n vulgair caféke". Ja, dat zei hij.

BASIEL: Noemde hij 't Keizerinneke een vulgair caféke?

ROSALIE: Ja, zo noemde hij 't Keizerinneke.

BASIEL: Maar als hij een minuut tijd heeft hangt hij hier aan de toog.

ROSALIE: Voilà, zo ziet ge maar dat ge niemand kunt vertrouwen. En hij heeft nog veel meer gezegd. Maar dat durf ik niet herhalen.

BASIEL: Rosalie, als ge A zegt moet ge ook B zeggen.

ROSALIE: Bij B stopt het ook niet. Als ik alles moet herhalen wat Bère achter uw rug vertelt, moet ik heel 't alfabet aframmelen. Maar zo ben ik niet. Ik zeg van niemand geen kwaad woord. Maar ge weet wat ik u gezegd heb. En nu ga ik rap om een stukje vlees. Jazeker, bij Bère. Omdat ik moet. Omdat het mijne buur is. Want anders ging ik op een ander. Zeker weten!

(Rosalie vertrekt naar de slager. Basiel blijft ontdaan achter.)

BASIEL: Verdomme Bère, hoe kunt ge zo bestaan? Ik kan het niet geloven. Alhoewel...

FIENEKE: *(komt naar buiten)* Een vroege klant pake?

BASIEL: Ja! En wat voor éne. Ge raadt nooit wie.

FIENEKE: Feelke zijn pa.

BASIEL: Nee, Nie-Niekske zijn ma, Rosalie Klaps. En zwijg me van de slager. Ik vertrouw hem niet.

FIENEKE: Wat durft gij zeggen? En dat van uw beste vriend. En mijn toekomstig schoonvader.

BASIEL: Dat zullen we nog wel zien. Naar 't schijnt vindt hij u te min voor zijn Feelke.

FIENTJE: Wie zegt dat?

BASIEL: Rosalie zegt dat.

FIENTJE: Dat roddelwif.

BASIEL: Dat dacht ik ook. Maar waar rook is, is vuur.

FIENTJE: En als Rosalie haar klep opentrekt vliegen de vonken in 't rond.

BASIEL: Misschien hebt ge gelijk. Maar toch.... Bère verdomme.

KOSTER: *(komt naar buiten)* Morgen. Ons Rosalie gezien?

BASIEL: Ze is bij de slager.

KOSTER: Dan ga ik achterom.

BASIEL: Schrik koster?

KOSTER: Neenee, alleen een beetje bang dat ze mij ziet.

BASIEL: En daarom loopt ge al zo vroeg naar de kerk?

KOSTER: Daar zit ik tenminste gerust. *(De koster loopt door het steegje naar de kerk.)*

FIENEKE: Hij heeft geen schrik. Hij is alleen een beetje bang.

BASIEL: Met een gendarm als Rosalie is dat niet moeilijk. Ik zou mij ook niet op mijn gemak voelen, moest ik met zo een chef getrouwd zijn.

FIENEKE: Ge zou u toch niet in de kerk gaan wegsteken?

BASIEL: Nee, dat niet, eerder in mijne bierkelder. Weet ge wat ze kwam vragen?

FIENEKE: Hoe kan ik dat weten?

BASIEL: Uw hand.

FIENEKE: Mijn wat?

BASIEL: Uw hand.... voor Niekske. Zij vindt dat gij twee een schoon koppel zou zijn.

FIENEKE: Ik en Niekske? Die is zeker op haar kop gevallen!

BASIEL: Al meer dan eens. Maar ze meent het.

FIENEKE: Als Feelke dat hoort.

BASIEL: Zwijg mij over Feelke. Kom we gaan binnen.

FIENEKE: Maar ik wil naar de slager voor een paar repen spek.

BASIEL: Binnenkomen zeg ik. Dat de slager zijn spek zelf opvreet.

(Basiel en Fieneke (mokkend) gaan naar binnen.)

Vijfde tafereel: Bère – Rosalie.

(Rosalie en Bère komen uit de slagerswinkel.)

BERE: En zijt ge heel zeker dat Basiel dat gezegd heeft?

ROSALIE: Ik heb het toch met mijn eigen oren gehoord.

BERE: Ik kan het niet geloven. Basiel, mijn beste vriend....

ROSALIE: Zo zijn er al veel gevaren.

BERE: Dat kan. Maar Basiel?

ROSALIE: Hij zei het nochtans heel nadrukkelijk. “Dat slagerke” zei hij “moet maar niet denken dat zijn Feelke al met zijn voeten bij ons onder tafel zit. Dat hij die niksnut eerst betere manieren leert. Maar dat zal heel moeilijk zijn. Want zelf heeft hij nog minder manieren dan de varkens die hij de keel oversnijdt”. Ja, zo heeft hij het gezegd.

BERE: Hij zou beter naar zijn eigen kijken. En naar zijn keizerinnen, de dikke nek.

ROSALIE: Dat zeg ik ook. Hij stinkt van de pretentie. En dan durven zeggen dat gij het hoog in uwe bol hebt.

BERE: Zegt hij dat ook al?

ROSALIE: En nog veel meer.

BERE: Zoals?

ROSALIE: Dat gij... dat gij...de mensen... ik durf het woord niet uitspreken. 't Is veel te lelijk.

BERE: Zeg het toch maar.

ROSALIE: Dat gij de mensen... kloot! Dat zei hij. Foei!

BERE: Godver... dat die wacht. Ik zal de koning van 't Keizerinneke eens ferm mijn gedacht zeggen.

ROSALIE: Ik vind het heel smerig van Basiel. Zo klappen achter een mens zijn rug. Ik zou dat nooit niet doen. Ik zou beschaamd zijn. Maar nu moet ik naar huis. Dag Bère.
(*Rosalie gaat naar huis.*)

BERE: Dag Rosalie. Verdomme Basiel, dat valt mij tegen van u. Tenminste als het waar is wat Rosalie zegt. Maar waarom zou ze liegen? Ze heeft daar koud of warm van. Ik zal nog wel in 't Keizerinneke komen. Als ik die van 't café nog in mijn winkel zie. Maar als Basiel denkt dat ik hem kloot, heb ik liever dat hij wegblijft. In ieder geval heeft hij van mij zijn laatste pint gedronken. En dat ons Feelke maar goed uit zijn ogen kijkt met dat soort volk.

Zesde tafereel: Bère – Basiel.

(*Basiel komt naar buiten. Hij fluit of neuriert een deuntje. Plots bemerkt hij Bère. Het deuntje sterft aarzelend uit. Bère slaat Basiel zwijgend gade en wil dan naar binnen gaan.*)

BASIEL: Hei daar, gij daar!

BERE: Daar zie, hij zie!

BASIEL: Ook een goede morgen.

BERE: Vans gelijke.

BASIEL: 't Is nog frisjes.

BERE: Nogal.

BASIEL: 't Is ook nog vroeg.

BERE: Ja.

BASIEL: Straks wordt het beter.

BERE: Dat kan.

BASIEL: Als de zon erdoor komt.

BERE: Dat doet.

BASIEL: 't Is kalm.

BERE: Heel kalm.

BASIEL: 't Is ook maandag.

BERE: Ja? Dat wist ik niet.

BASIEL: Hoe? Dat wist ik niet.

BERE: Gewoon. Dat wist ik niet. Zoals ik hier zoveel dingen niet weet.

BASIEL: Zoals?

BERE: Dat zult gij beter weten.

BASIEL: Ha zo, ik moet het weten.

BERE: Wie anders?

BASIEL: Gij verdomme. En als ik van u was zou ik in 't vervolg beter op mijn woorden letten.

BERE: Daar kunt ge beter zelf mee beginnen.

BASIEL: Nu nog schoner. Gij zijt ook voor niets verlegen.

BERE: Gij wel misschien?

BASIEL: Ik moet voor niets verlegen zijn.

BERE: Daar zou ik toch maar eens goed over nadenken.

BASIEL: Ik zal heel goed nadenken. Over alles. En zeker over de toekomst van ons Fieneke.

BERE: 't Is dus waar. Awel, Fieneke van Bèarnaise is misschien wel de keizerin van 't kerkplein, maar ons Feelke mag ze vergeten.

BASIEL: Ze kan er krijgen zo veel ze maar wil.

BERE: Als gij van uw strontcaféke een kabberdoeske maakt zeker.

BASIEL: Verdomme pensendraaier, nu is 't genoeg. En in 't vervolg laat uw Feelke ons Fieneke gerust. Goed verstaan hè kameraad. (*Basiel loopt kwaad naar binnen.*)

BERE: Ge moet niet bang zijn, zuipschuit. Past gij maar goed op dat ze zelf niet aan zijn slippen blijft hangen. (*als Basiel binnen is*) Wie had dat ooit gedacht. Ik kan het bijna niet geloven. Maar 't is verdomme zoals Rosalie het zegt.

Zevende tafereel: de pastoor – Bère – Basiel – Dora – de koster.

(*Bère wil naar binnen gaan. De pastoor komt opgewandeld rechts van de slagerij.*)

PASTOOR: (*groet in het voorbijgaan het kruisbeeld*) Goede morgen, Lieve Heer.

BERE: (*kortaf*) Goede morgen, mijnheer pastoor.

PASTOOR: Ha slager, ik had u niet gezien. Ook een goede morgen. Alhoewel het voor u precies geen goede morgen is. Ge trekt een gezicht of ge tandpijn hebt.

BERE: Ik heb geen tandpijn. Maar hier vanbinnen, daar doet het pijn. Aan mijn hart.

PASTOOR: Hartzeer? Toch geen ruzie met het vrouwke?

BERE: Laat ons Bertha hier buiten. Dat menske is veel te goed. Daar kunt ge geen ambras mee krijgen.

PASTOOR: Wat is er dan aan de hand?

BERE: *(wijst in de richting van 't café)* Vraag dat beter aan die van daarginds.

PASTOOR: Ge bedoelt Basiel?

BERE: Ik bedoel de baas van dat caféke daar.

PASTOOR: Maar dat is toch Basiel.

BERE: Heet die zo? Als gij 't zegt zal 't zo wel zijn zeker. Awel, vraag het maar aan hem.

PASTOOR: Dat ga ik direct doen zie. Of nee, we gaan samen een pint drinken.

BERE: Ga maar alleen. Ik heb geen dorst. *(gaat naar binnen)*

PASTOOR: Amai zeg, een slager zonder dorst. Dat is al even erg als een slagerij zonder worst. Daar moet ik het fijne van weten.

(De koster komt uit de kerk. Hij ziet de pastoor en wil haastig terug naar binnen. De pastoor heeft hem echter gezien.)

PASTOOR: Al zo vroeg aan 't werk, koster?

KOSTER: Ja mijnheer pastoor, op tijd begonnen...

PASTOOR: ... is half gewonnen. Kom we gaan iets drinken.

KOSTER: Ja maar, zo vroeg?

PASTOOR: Koster, op tijd begonnen...

KOSTER: Dat wel, maar ons Rosalie...

PASTOOR: Die ziet dat niet.

KOSTER: Dat zegt gij. Maar ik weet wel beter. *(De koster gaat terug binnen in de kerk.)*

PASTOOR: Dan maar alleen. *(De pastoor zet zich neer op het terras.)* Kunt ge u dat voorstellen? Een stralende maandagmorgen en een pastoor op een caféterras met een glas fris schuimend bier in zijn hand. 't Zou een schoon schilderij zijn ook al is het geen zicht. Maar nood breekt wet. En de nood is groot, vrees ik.

DORA: *(komt naar buiten)* Dag mijnheer pastoor. Van u hier al te zien. Scheelt er iets?

PASTOOR: Met mij niet Dora. Maar wel met uwe Basiel en Bère, vrees ik. Wilt ge Basiel eens roepen?

DORA: Dat zal ik doen, mijnheer pastoor. En 't is zoals ge zegt. Hij doet raar. En ons Fieneke is ook overstuur. Ik zou willen weten waarom, maar ze zeggen niets, geen één van de twee. En ik...

PASTOOR: Gij gaat Basiel roepen zoals ik gevraagd heb. En breng mij een glas bier mee. En voor Basiel ook.

DORA: Goed mijnheer pastoor. Ik ben al weg zie. *(Dora gaat terug naar binnen.)*

PASTOOR: Bère en Basiel, de twee gezworen kameraden van 't kerkplein. En vroeg of laat - maar eerder vroeg dan laat- nog nauwer met elkaar verbonden door het huwelijk van hun kinderen. Om die tegen elkaar in 't harnas te jagen is er een duivel nodig. Ik moet alleen achterhalen onder welke gedaante hij zich voordoet.

(Basiel komt schoorvoetend naar buiten en zet zich bij de pastoor. Dora brengt de glazen en volgt rechtstaande het gesprek.)

BASIEL: Morgen, mijnheer pastoor.

PASTOOR: Goede morgen Basiel. Of is het voor u ook al geen goede morgen?

BASIEL: Ik heb er al betere gekend.

PASTOOR: Zo te zien wel. Gooi het er maar uit. Wat gebeurt er onder mijn gelovige zielen?

BASIEL: Gelovige zielen, zeg dat wel. Ik ben zelfs een goedgelovige ziel. En dan doet het pijn als ge u bedrogen voelt. En dat nog wel door uw beste vriend.

PASTOOR: Bedrogen? Door Bère? Dat bestaat niet.

BASIEL: Dat bestaat wel. Als ge moest weten wat die allemaal vertelt achter mijn rug.

PASTOOR: Achter uw rug?

BASIEL: Ja, achter mijn rug.

PASTOOR: Hoe weet ge 't dan?

BASIEL: Van horen zeggen.

PASTOOR: Van wie?

BASIEL: Dat blijft gelijk.

PASTOOR: Ook goed. Weet ge wat ge doet Basiel? Ge gaat naar Bère en vraagt hem op de man af of hij iets gezegd heeft en wat hij gezegd heeft.

BASIEL: Ik hem nalopen? Nog in geen honderd jaar. De schijnheiligaard!

PASTOOR: En als Bère ook zo spreekt, wat dan?

BASIEL: Ja, dan...

PASTOOR: Dan loopt ge alle twee stom zonder te weten waarom.

BASIEL: Als 't niet anders kan, dan moet het maar.

PASTOOR: En de kinderen dan?

BASIEL: Welke kinderen?

PASTOOR: Fieneke en Feelke, wie anders.

BASIEL: Daar komt niks van. Mijnheer vindt ons te min omdat we een café openhouden. Maar als dat zo zit vind ik hem te min voor ons. Dat is wat anders hè. Een cafébaas is zeker zo goed als een varkensslachter.

Achtste tafereel: de pastoor – de koster – Basiel – Dora –Toke

(Toke komt wenend opgelopen rechts van de slagerij.)

TOKE: Mijnheer pastoor, mijnheer pastoor, ons vake is weg!

PASTOOR: Weg? Hoe weg?

TOKE: Vertrokken! Voor goed! Hij heeft een briefje achtergelaten. Voor mij.

PASTOOR: Geef hier Toke, laat mij lezen.

(Toke geeft de brief aan de pastoor, die luidop voorleest.)

Aan mijn dochter Toke lief
schrijf ik deze afscheidsbrief.
Het geroddel op het plein
doet mij zo ontzettend pijn,
maakt mijn leven gans kapot.
Van roddelwijven word ik zot.
Daarom ben ik weggegaan
naar een land hier ver vandaan.
Wellicht keer ik nimmer weer
ook al doet het afscheid zeer.
Leef gelukkig, leef heel blij
en als 't kan vergeef het mij
voor de pijn en voor 't verdriet.
En vooral vergeet mij niet.
Uw u zeer liefhebbend vake.

BASIEL: Verdomme Toneke, dat had ge niet mogen doen.

DORA: *(ontroerd)* 't Is zo een schoon gedicht.

PASTOOR: Ik wist niet dat Toneke zo schoon kon rijmen en dichten.

DORA: Ocharme de sukkelaar.

PASTOOR: Na de dood van Netteke was hij zichzelf niet meer.

TOKE: We moeten hem zoeken, mijnheer pastoor.

PASTOOR: Zeker Toke. Maar waar mijn kind?

DORA: Hij zal toch niet?

TOKE: Dat doet ons vake niet. Hij is alleen op de dool.

BASIEL: Toneke rondzwerven? Dat zou kunnen. Als clochard. Om rust te vinden. Ik heb daarover al gelezen.

PASTOOR: Toneke een clochard? Kom Basiel, niet overdrijven.

TOKE: Wat moet ik doen, mijnheer pastoor?

PASTOOR: Naar huis gaan, kind. Ik kom straks even langs. We zullen wel zien.

(Toke gaat terug naar huis. De koster komt uit de kerk en wil naar huis. De pastoor roept hem.)

PASTOOR: Koster kom eens.

KOSTER: Ons Rosalie mijnheer pastoor. Ik drink niets.

PASTOOR: Dat hoeft niet. Ik heb slecht nieuws. Toneke is weg.

KOSTER: Weg?

PASTOOR: Ja, weg. Verdwenen.

KOSTER: Allee zeg, daar verschiet ik van.

DORA: Dat zoudt ge nochtans niet zeggen.

BASIEL: Hij heeft een brief nagelaten. Voor Toke.

PASTOOR: Hij schrijft dat hij 't geroddel op het plein niet langer kan verdragen.

KOSTER: We hebben 't er gisteren nog over gehad.

PASTOOR: Over uw Rosalie.

KOSTER: En uw Coleta.

PASTOOR: Ik weet het koster. Maar wie had dat ooit kunnen denken?

BASIEL: Ze mogen fier zijn hier op 't kerkplein.

KOSTER: En wat gaat er nu gebeuren?

BASIEL: Hem zoeken verdorie. Dat gaat er gebeuren.

PASTOOR: We moeten ons eerst bezinnen. Misschien moeten we de beslissing van Toneke wel respecteren. Ik weet het nog niet zo goed. Ik ga wat bidden in de kerk. 'Wellicht' schijnt er dan een straaltje licht in de duisternis.

KOSTER: Ik ga mee. Of 't wordt 'wellicht' helemaal licht. *(De koster loopt naar de kerk.)*

PASTOOR: Ik ga eerst mijn pint leegdrinken want ik heb er dorst van gekregen.

(De pastoor drinkt zijn glas bier, dat nog onaangeroerd stond, in één teug leeg. Vervolgens gaat hij ook binnen in de kerk.)

BASIEL: Verdomme Toneke. Op de slager na waart ge mijn beste klant. Dat zijn er nu al twee die ik kwijt ben. En dat op één dag. *(Basiel gaat ook naar binnen.)*

Negende tafereel: Dora – Rosalie.

(Rosalie komt naar buiten. Ze is poeslief tegen Dora.)

ROSALIE: Dag Dora. Zo vroeg aan 't werk. Gij wordt nooit niet moe zeker? En Fieneke, slaapt ze nog? Voor mij mag dat zulle. Jonge mensen hebben meer slaap nodig dan wij. Dat versta ik wel.

DORA: Ons Fieneke is al lang aan 't werk. Binnen in 't café.

ROSALIE: Oh ja? Maar ik zag ze niet. En daarmee dacht ik... ge verstaat me wel hè. En voor de rest? Geen nieuws niet dat ge weet?

DORA: Toch wel Rosalie. Groot nieuws. Maar slecht nieuws. Maar ik maak daar gene klap van, weet ge wel.

ROSALIE: Maar tegen mij kunt ge alles zeggen, weet ge wel. Ik loop daar niet mee te koop. Allee, vertel het maar rap. Dat groot nieuws. En dat slecht nieuws. Wat is daarvan? Ik ben zo curieus.

DORA: Wel, Toneke de schoenlapper is weg.

ROSALIE: Is dat alles? Weer zat zeker. En ergens in slaap gevallen zeker. Phoehh, daar verschiet ik niet van.

DORA: Maar Rosalie, hij is weg. Vertokken. Voor goed. Hij heeft Toke een schone brief nagelaten.

ROSALIE: Awel merci. Dat zijn nogal manieren. Eerst zuipen en zijn eigen vrouw op 't kerkhof helpen. En dan zijn bloedeigen kind in de steek laten. Ik heb het altijd al gezegd, die schoenlapper deugt voor niets. En waarom zou hij dat gedaan hebben? Heeft hij misschien al een ander lief? Of is hij te gegeneerd om hier nog te zitten zuipen? 't Zal zo wel iets zijn.

DORA: Nee Rosalie. Hij schrijft dat hij de roddel op 't kerkplein niet langer kan verdragen. Dat de roddelwijven hem zot maken.

ROSALIE: Maar dat vind ik nu ook zie. Sinds de dood van Netteke is Toneke het mikpunt van alle lameren van 't plein. Ze sleuren hem door 't slijk in plaats van een beetje compassie te hebben. En pas op hè Dora. Die van 't plein hebben daar plezier in. Die van 't plein hebben plezier in de miserie van iemand anders. Ocharme Toneke. En waar zou hij naartoe zijn? Is daar al iets van geweten?

DORA: Volgens het briefke is hij misschien wel clochard geworden.

ROSALIE: Wablief? Toch gene clochard zeker. Maar zeg eens, wat is dat voor iets, zo een clochard?

DORA: 't Fijne weet ik er ook niet van. Maar 't is iets heel gevaarlijk. Want hij schrijft dat hij nooit meer terugkomt.

ROSALIE: Dat dacht ik al. Dat loopt slecht af. Let op mijn woorden. Als hij clochard is loopt het slecht af. Weet Bertha het al?

DORA: Van mij niet. Ik maak daar gene klap van.

ROSALIE: Oh, maar ik ook niet, dat weet ge wel. Maar ik moet om een stukske spek. Voor deze middag bij de boerenkool. Tot straks hè Dora.

DORA: Ja Rosalie, tot straks.

(Dora gaat naar binnen. Rosalie komt naar voor en richt zich tot het publiek.)

ROSALIE: Toneke clochard. Hij verdient niet beter, de zatlap. En Toke zit alleen. Die kan haar gang gaan. Wat moet daar van terecht komen. *(wrijft zich de handen)* We gaan hier nog wat beleven.

Tiende tafereel: Rosalie – Bertha.

(Rosalie loopt tot voor het raam van de slagerswinkel. Met gebaren roept ze Bertha naar buiten.)

ROSALIE: Bertha wicht, groot nieuws. Ik weet het nog maar pas. Weet gij het ook al?

BERTHA: Hoe kan ik het al weten als gij het nog maar pas weet.

ROSALIE: Ik weet het ook maar van horen zeggen. Van Dora van 't Keizerinneke. En als die liegt, lieg ik ook. Maar 't zou zeker waar zijn.

BERTHA: Wat zou zeker waar zijn?

ROSALIE: Awel, dat van Toneke. Hij is weg... verdwenen... voor goed. Wat zegt ge daarvan?

BERTHA: Dat pakt mij Rosalie. Ik weet niet wat zeggen.

ROSALIE: Ik ook niet. Ik sta met mijne mond vol tanden.

BERTHA: Ja, dat hoor ik.

ROSALIE: Nu zit Toke alleen. Dat arm schaap. Daar hebben we 't laatste ook nog niet van gezien.

BERTHA: Wat wilt ge daarmee zeggen?

ROSALIE: Niets Bertha, niets. Maar een meisje alleen, dat doet toch wat het wil. En met zo een vader. Daar kan niets goeds van komen. Ach ja, dat zou ik nog vergeten. Toneke is clochard geworden.

BERTHA: Clochard?

ROSALIE: Ja zeker, clochard. Ge weet toch wel wat dat is?

BERTHA: Natuurlijk weet ik dat.

ROSALIE: Wat is dat dan? Volgens u?

BERTHA: Clochards zijn zwervers die geen thuis hebben. In Parijs zitten er veel. Ze slapen onder de bruggen over de Seine.

ROSALIE: Over de Zijne?

BERTHA: Nee, over de Seine. Dat is een groot water dat door Parijs stroomt. Allee, zoiets als 't kanaal.

ROSALIE: Slaapt Toneke onder een brug over 't kanaal? Oei, oei, oei, dat hij dan maar goed oppast. Gelijk als die altijd een pint op heeft. (*Coleta komt opgewandeld rechts van de slagerij.*) Daar is juffrouw Coleta. Die had ik juist nodig. Tot ziens, Bertha.

BERTHA: Dag Rosalie.

(*Bertha gaat naar binnen. Rosalie loopt tot bij Coleta.*)

Elfde tafereel: Rosalie – Coleta.

ROSALIE: Juffrouw Coleta! Juffrouw Coleta!

COLETA: Ja Rosalie.

ROSALIE: Weet ge 't al?

COLETA: Wat?

ROSALIE: Nee dus. Maar ik wel. Van horen zeggen. Van Dora van 't Keizerinneke. En als die liegt, lieg ik ook. Maar 't zou zeker waar zijn. Toneke is weg.

COLETA: Toneke? Dat zat schoenlapperke? Daar verschiet ik niets van.

ROSALIE: Voilà. Dat heb ik ook gezegd.

COLETA: Mensen die in 't café hun plezier zoeken, zoeken miserie. En gelijk als Toneke altijd geleefd heeft, dat moest er van komen.

ROSALIE: Voilà. Dat heb ik ook gezegd. Hij heeft altijd zijn laatste cent weggedragen. Naar daarginds zie, naar 't Keizerinneke. Die zijn er altijd goed mee geweest.

COLETA: Maar zeg eens, dan zit dat dochterke daar nu helemaal alleen. Als 't mansvolk dat gaat weten.

ROSALIE: Voilà. Dat heb ik ook gezegd. Naar 't schijnt heeft Toneke haar een brief achtergelaten.

COLETA: Ja? En wat stond daarin?

ROSALIE: 't Fijne weet ik er ook niet van. Maar naar 't schijnt werd hij zot van de klap van de roddelwijven van 't plein.

COLETA: Zeg dat 't niet waar is. Wie zou hij daarmee bedoelen?

ROSALIE: Ik zou het niet weten. En we zullen het waarschijnlijk nooit weten. Want naar 't schijnt hebben ze hem gezien onder de brug over 't kanaal.

COLETA: 't Kanaal! Dat dacht ik al. Die heeft iets aangevangen.

ROSALIE: Denkt ge dat?

COLETA: Daar ben ik zeker van. Dat moet de pastoor direct weten. Tot ziens Rosalie.

ROSALIE: Ja juffrouw Coleta. Tot ziens. Toneke toch. *(begint te snotten)* Wie had dat gedacht. Dat ge zoiets zou doen.

(Rosalie spoedt zich naar huis. De pastoor en de koster komen uit de kerk. Coleta loopt tot bij hen.)

Twaalfde tafereel: de pastoor – de koster – Coleta.

COLETA: Mijnheer pastoor! Mijnheer pastoor! Toneke is dood!

PASTOOR: *(geschrokken)* Wat zegt ge daar? 't Is toch niet waar hè.

COLETA: Toch wel. Verdrongen in 't kanaal.

KOSTER: Dat kan niet.

COLETA: Dat kan wel. En strontzat natuurlijk. Ge moet niet vragen.

PASTOOR: Toneke toch. Sukkelaar. Wat hebt ge nu aangevangen?

COLETA: Wreed hè mijnheer pastoor.

KOSTER: Neenee.

COLETA: Is dat niet wreed?

KOSTER: 't Zou wreed zijn als 't waar was. Maar ik geloof het niet.

COLETA: Gij gelooft ook niets, ongelovige Thomas.

KOSTER: Benedictus, juffrouw Coleta. Benedictus is de naam.

PASTOOR: Waar hebben ze hem gevonden?

COLETA: Waar? Dat weet ik niet. Ik weet niet eens of ze hem al hebben. Maar naar 't schijnt...

PASTOOR: Naar 't schijnt! Ge zijt toch wel zeker van wat ge vertelt?

COLETA: Zeker zijt ge natuurlijk nooit. Ik weet het ook maar van horen zeggen. Van Rosalie Klaps en die wist het van Dora van 't Keizerinneke. En als die liegen...

PASTOOR: ...liegt gij ook.

COLETA: Maar 't zou zeker waar zijn.

KOSTER: Ik geloof er geen sikkepit van.

COLETA: Maar 't komt van uw eigen vrouw.

KOSTER: Juist daarom.

COLETA: Hoor eens aan zeg. Koster Benedictus weet het weer beter.

PASTOOR: Wij weten het beter. Toneke is verdwenen. Dat klopt. Omdat de roddelwijven van 't plein hem zot maakten.

KOSTER: Dat klopt.

COLETA: Dat heb ik ook gehoord.

PASTOOR: En wie zou hij daarmee bedoelen?

COLETA: Daar heb ik geen flauw gedacht van.

PASTOOR: Ik heb er een klaar gedacht van: Klet Bellen...

KOSTER: ... en Rosalie Klaps.

PASTOOR: Dat klopt.

COLETA: Rosalie Klaps, dat zou kunnen. Maar ik klap niet van een ander. Dat zou ik nooit doen.

PASTOOR: Het zou mij plezieren als ge dat nooit zou doen. Ik ga eens tot bij Toke.

COLETA: Maar mijnheer pastoor. Gij toch zeker niet.

PASTOOR: Waarom ik niet? Dat kind zit daar gans alleen.

COLETA: Juist daarom. Dat kind zit gans alleen. Als 't mansvolk dat moet weten. 't Zal daar nogal een begankenis worden. Maar gij toch zeker niet mijnheer pastoor.

PASTOOR: Klet Bellen, nu is 't genoeg. Ge moest u schamen. Ga bidden in de kerk en vraag vergiffenis voor uw zonden.

COLETA: Welke zonden? Ik weet van niets. Waarom moet ik dan vergiffenis vragen. *(Coleta gaat binnen in de kerk.)*

PASTOOR: Begrijpt ge nu waarom Toneke vertrokken is?

KOSTER: Heel goed, mijnheer pastoor. Om de waarheid te zeggen, ik ben een beetje jaloers op hem.

PASTOOR: Misschien is hij gelukkig en laten we hem beter met rust.

KOSTER: Denkt ge dat?

PASTOOR: Ik weet niet meer wat ik moet denken. Ik ga eens tot bij Toke.

KOSTER: En ik tot bij ons Rosalie. Om te horen dat Toneke verdronken is.

PASTOOR: Zeg eens koster, gij zei direct: "Dat kan niet". Hoe weet gij dat?

KOSTER: Oh... zo maar. Wij kennen Toneke toch. Zou die zoiets doen?

PASTOOR: Nee, dat geloof ik niet. Alhoewel? Een ongeluk is rap gekomen. Tot straks koster.

KOSTER: Tot straks mijnheer pastoor.

(De koster gaat naar huis. De pastoor vertrekt rechts van de slagerij.)

Dertiende tafereel: Bère – Feelke – Basiel – Fieneke – Dora – Bertha.

(Feelke komt uit de slagerswinkel. Bère volgt hem en roept hem achterna.)

BERE: Hela, waar loopt gij naartoe?

FEELKE: Tot bij Fieneke, pa.

BERE: Dat zou ik niet doen als ik van u was.

FEELKE: En waarom niet?

BERE: Daarom niet.

FEELKE: Dat is geen antwoord. Ik ga toch.

BERE: Nee, gij gaat niet. Gij zijt daar niet welkom.

FEELKE: Wie zegt dat?

BERE: Ik zeg dat. Omdat Basiel dat zegt. Dat gij een nietsnut zijt. En ik iemand met varkensmanieren, die de mensen kloot.

FEELKE: Zoiets zou Basiel nooit zeggen.

BERE: Hij heeft dat wel gezegd. En nog wel achter mijne rug.

FEELKE: Hoe weet ge 't dan?

BERE: Dat blijft gelijk.

FEELKE: Nee, dat blijft niet gelijk. Ik wil weten wat hier gebeurt. Ik zie Fieneke graag. En zij kan mij niet missen.

BERE: Dat denkt gij. Maar zij heeft u niet nodig jongske. Zij kan er krijgen zoveel ze maar wil, zegt Basiel.

FEELKE: Achter uwe rug.

BERE: Nee, vlak in mijn gezicht.

FEELKE: Dedju, dat zal niet waar zijn.

(Feelke gaat naar 't café en zet zich op het terras. Bère gaat naar binnen.)

DORA: *(komt naat buiten)* Dag Feelke. Gij komt voor ons Fieneke?

FEELKE: Voor wie anders. Voor u misschien? Of voor Basiel?

DORA: Ik zal ze eens roepen.

FEELKE: Is Basiel thuis?

DORA: Ja.

FEELKE: En is die echt zo kwaad op ons als onze pa zegt?

DORA: Ik weet niet wat uwe pa zegt. Maar onze Basiel is razend kwaad.

FEELKE: Maar wat scheelt er toch?

DORA: Ik zou het niet weten. Weet gij het?

FEELKE: Maar nee Dora. Dan zou ik het u toch niet vragen.

BASIEL: *(komt naar buiten)* Ha zo, dat schijnheilig manneke weet helemaal van niets.

FEELKE: Basiel, ik ben geen schijnheilig manneke. En ik weet echt van niets.

BASIEL: Dan zijt ge al zo erg als uwe pa. Die weet ook van niets. Maar achter mijne rug zoveel te meer. Maar zeg eens manneke, moogt gij u nog wel laten zien in zo'n vulgair strontcaféke?

FEELKE: Vulgair strontcaféke? Wie zegt dat?

BASIEL: Uwe pa zegt dat.

FEELKE: Dat bestaat niet.

BASIEL: Dat bestaat wel! Vlak in mijn gezicht! Uwe pa!

FEELKE: Wat mankeert die zeg?

BASIEL: (*tikt tegen zijn voorhoofd*) Hierboven mankeert die. In zijne bol mankeert die. Grootheidswaanzin!

FEELKE: Nee Basiel, zo is onze pa niet. Dat weet gij goed genoeg.

BASIEL: Ik weet nu wel beter. En hoepel maar op.

FEELKE: Ik wil eerst Fieneke zien.

BASIEL: Gij laat ons Fieneke met rust.

FEELKE: Nooit begot! (*Feelke staat recht*)

BASIEL: Wat hoor ik?

FEELKE: Nooit begot. Fieneke is van mij. En als 't moet zal ik daarvoor vechten.

BASIEL: (*neemt een dreigende houding aan*) Daar kunnen we dan direct mee beginnen.

FEELKE: Ja maar, zo bedoel ik dat niet.

BASIEL: Ik wel. Ik zal mijn mouwen eens opstropen. (*rolt een mouw op*)

FEELKE: Dat kan ik ook zulle. Maar...(*doet hetzelfde maar stopt halverwege*)

BASIEL: Maar wat?

FEELKE: Ik doe dat niet. Ik wil niet...

BASIEL: In uw broek doen, ventje? Daar hebt ge groot gelijk in. Daarvoor zijt ge al veel te groot. Dus ophoepelen en wegwezen. (*brult*) Vooruit!

FEELKE: (*half wenend*) Maar terugkomen zal ik. Ik wil Fieneke. En zij wil mij. En daar kunt gij niets aan doen. Ge zult het zien. (*loopt naar huis*)

BASIEL: Dat zullen we zeker nog wel zien.

FIENEKE: (*komt naar buiten*) Was dat Feelke?

BASIEL: Ja, dat was-em.

FIENEKE: En waar is-em?

BASIEL: Weg.

FIENEKE: Maar ik wil hem zien.

BASIEL: En ik wil niet dat ge hem nog ziet.

FIENEKE: Maar waarom niet?

BASIEL: Ze vinden ons te min.

FIENEKE: Dat is roddel van Rosalie Klaps.

BASIEL: Nee, ik heb het uit Bère zijn eigen mond gehoord. Vulgair strontcaféke, kabberdoeske, zo noemt hij ons café.

FIENEKE: Daar kan Feelke toch niets aan doen.

BASIEL: Dat kan hij wel. Zo vader, zo zoon. Als den ouwe niet deugt, is de jonge niets waard. Zo is dat! Basta!

(Basiel gaat kwaad naar binnen. Fieneke zet zich triestig neer.)

DORA: *(komt naar buiten)* Maar kind toch.

FIENEKE: Ik mag Feelke niet meer zien.

DORA: Ik heb het gehoord.

BERTHA: *(komt heftig naar buiten gevlogen)* Welke duivel is er nu in 't lijf van uwe Basiel gevaren? Ons Feelke komt naar huis geschreeuwd. Omdat hij Fieneke niet meer mag zien. Van Basiel. En omdat hij bijna een pak slaag heeft gekregen. Van Basiel.

DORA: 't Is allemaal de schuld van uwe Bère.

BERTHA: Onze Bère? Wat heeft die daarmee te maken?

DORA: Wat die allemaal durft zeggen achter onze rug. En ik dacht nog wel dat Bère Basiel zijne beste vriend was.

BERTHA: Dat is ook zo.

DORA: Ge zou het nochtans niet zeggen.

BERTHA: Ge zou het zeker niet zeggen als ik hoor wat Basiel durft zeggen.

DORA: Onze Basiel treft geen schuld!

BERTHA: Onze Bère ook niet.

FIENEKE: *(wenend)* 't Is allemaal de schuld van Rosalie Klaps. Die stoekt die twee tegen elkaar op. Omdat ze wil dat ik Feelke laat vallen om met Niekske te vrijen.

DORA: Gij?

BERTHA: Met Niekske?

FIENEKE: Ja.

DORA: Da's straf.

BERTHA: Da's heel straf.

DORA: Goed dat we 't weten.

BERTHA: Of we zouden zelf nog ruzie krijgen.

FIENEKE: Onze pa en Feelke zijne pa moeten terug vrienden worden.

DORA: Dat zal niet gemakkelijk zijn. Bère is een echte koppigaard.

BERTHA: En Basiel dan. Die staat niet vanachter.

DORA: Bère is veel erger!

BERTHA: Dat moet jij juist zeggen. Gij en Basiel, gij zijt twee stijfkoppen!

DORA: Nee, gij en uwe Bère, gij zijt twee keikoppen.

BERTHA: Dora verdomme!!!

DORA: Bertha begot !!!!

FIENEKE: Stop! Gaat ge nu ook al beginnen?

DORA: Gottekes toch, da's waar. Ik meende dat niet Bertha.

BERTHA: Ik ook niet Dora. En 't zullen allebei wel koppigaards zijn.

DORA: Maar in hun hart vrienden. We moeten ze terug bij elkaar brengen.

BERTHA: Voor ons Feelke.

DORA: En ons Fieneke.

FIENEKE: Als dat moest kunnen. Kom even mee naar binnen, Bertha.

BERTHA: Dat is nu geen goed gedacht. Alles op zijn tijd kind. Uw ma en ik brengen dat in orde. Nietwaar Dora?

DORA: Ik hoop het Bertha. We zullen ons best doen. Tot straks misschien.

BERTHA: Ja, misschien tot straks.

(Dora en Fieneke gaan binnen in 't café, Bertha in de slagerij.)

Veertiende tafereel: de koster.

(De koster komt naar buiten. Hij heeft een pakje bij zich. Hij kijkt omzichtig rond en gaat tot bij het publiek.)

KOSTER: De kust is veilig. Ik loop stiekem nog even tot in de kerk om wat eten te brengen. Aan wie? Weet ge dat niet? Dat is ook een geheim dat ze hier nog niet mogen weten. Maar aan u wil het wel verklappen. Maar zwijgen hè. Zwijgen dat ge zweet. Ik wil de klappeien van 't kerkplein een lesje leren. Ja zeker, Rosalie Klaps, mijn eigen vrouw, en Coleta Bellen, de zuster van mijnheer pastoor. Die leven van roddel en laster en maken het leven op het kerkplein helemaal kapot. Ze hebben het vooral gemunt op Toneke, de schoenlapper, die zopas nog zijn Netteke verloren heeft. En daar moet een eind aan komen.

Daarom heb ik Toneke laten verdwijnen. *(wijst naar de kerk)* Ja, sinds deze morgen zit hij in de kerk. Maar direct na de pauze, nadat we allemaal een lekker fris pintje gedronken hebben, gaat ge wat beleven. Dan blijft Toneke niet langer verborgen. En de klappeien zullen het geweten hebben. *(gaat tot aan de kerkdeur)* Maar zwijgen hè. Moest ge tijdens de pauze iemand van 't kerkplein tegenkomen, zwijgen dat ge zweet. Allee tot straks. En schol.

(Do koster gaat binnen in de kerk.)

DOEK

DERDE BEDRIJF

Vijftiende tafereel: Fieneke - Feelke

(Wanneer het doek opengaat zit Fieneke op het terras. Ze steunt met haar hoofd op haar handen. Feelke komt uit de slagerswinkel.)

FEELKE: *(met gedempte stem)* Fieneke!

FIENEKE: Ja Feelke?

FEELKE: Mag ik komen?

FIENEKE: Nee Feelke, ik mag u niet meer zien.

FEELKE: Ik kom toch.

(Feelke komt omzichtig tot op het terras en zet zich bij Fieneke.)

FIENEKE: Gij durft jong.

FEELKE: Voor u durf ik alles.

FIENEKE: 't Is toch wreed hè Feelke.

FEELKE: 't Is wreed (heel) wreed Fieneke.

FIENEKE: Ik begrijp onze pa niet. Hij toch ook jong geweest.

FEELKE: Ik begrijp onze pa ook niet. Dat hij kwaad is op uwe pa, daar heb ik toch niets mee te maken.

FIENEKE: 't Is allemaal de schuld van die roddelwijven.

FEELKE: Vooral Rosalie Klaps. Dat is het grootste venijn.

FIENEKE: Hoe komt die erbij om mij aan Niekske te willen koppelen.

FEELKE: Hola, maar daar komt niets van in huis. Ik laat mij niet doen.

FIENEKE: Ik ook niet. Maar wat doen we intussen?

FEELKE: Een stukske gaan vrijen achter de slagerij. Dat doen we intussen.

FIENEKE: Dat durf ik niet.

FEELKE: Gij durft dat wel. Kom.

FIENEKE: En als onze pa ons ziet?

FEELKE: Die ziet ons niet. Daar zorg ik wel voor. Kom, meekomen.

(Feelke neemt Fieneke bij de hand en samen verdwijnen ze in het steegje achter de slagerij.)

Zestiende tafereel: Basiel – Bère – Toneke – Feelke – Fieneke

(Basiel komt naar buiten met een vol glas bier in de hand.)

BASIEL: Waar zou ons Fieneke toch zitten. Fieneke!!! Fieneke!!!

(Basiel zet zijn glas neer en gaat naar binnen. We horen hem in het café op Fieneke roepen. De schoenlapper komt uit de kerk, verkleed als spook. Het spookkleed bestaat uit een gewoon laken met een opening voor het hoofd en een afzonderlijke

kap. Toneke draagt de kap in de hand zodat hij goed herkenbaar is. Hij loopt tot op het terras en drinkt het glas bier in één keer leeg. Wanneer hij Basiel vlakbij de deur op Fieneke hoort roepen, schrikt hij en verbergt zich naast de slagerij. Basiel komt terug naar buiten.)

BASIEL: Waar blijft ze toch? 't Wordt al donker en seffens komt er volk.

(Basiel neemt zijn glas en wil het leegdrinken. Dan bemerkt hij dat zijn glas al leeg is. Bère is intussen naar buiten gekomen en observeert Basiel stilzwijgend.)

BASIEL: Verdomme, welke paljas heeft mijn pint leeggedronken?

(Basiel kijkt rond en bemerkt Bère.)

BASIEL: Hei daar, gij daar!

BERE: Daar zie, hij zie.

BASIEL: Hebt gij mijn pint leeggedronken?

BERE: Uw pint leeggedronken? Ik?

BASIEL: Ja gij.

BERE: Als gij dat denkt is die holte onder uw hersenpan toch helemaal leeg.

BASIEL: Die holte onder mijn hersenpan is helemaal vol. Maar die pint in mijn hand is helemaal leeg. En wie zou mij dat gelapt hebben? Behalve u zie ik hier niemand op het plein.

BERE: Als ik bij u ooit nog een pint kom drinken betaal ik die zoals ik dat gewoon ben. Met mijn eigen geld. Ik heb er genoeg.

BASIEL: Dat is niet moeilijk.

BERE: Wat wilt ge daarmee zeggen?

BASIEL: Oh niets.

BERE: Wel iets. *(Bère komt dreigend tot bij Basiel.)* Gij wilt zeggen dat ik de mensen kloot.

BASIEL: Dat zegt ge nu toch zelf. Verdomme Bère, dat had ik van u nooit verwacht. Dat moet ik direct tegen ons Fieneke zeggen. Maar ik vind ze nergens.

BERE: Dat is straf. Ons Feelke is ook nergens te zien.

BASIEL: Wablief? Dedjuuuu!

BERE: Dedjuuu... die twee

BASIEL: ... zitten bijeen.....

BERE: ... te vrijen...

BASIEL: ... achter de haag.

BERE: Nee, achter de slagerij.

(Toneke heeft zijn kap opgezet en vlucht in het steegje. Basiel en Bère lopen naar het steegje. Ze hinderen elkaar bij de doorgang.)

BASIEL: Zie waar ge loopt met uw varkenspoten.

BERE: Trekt gij uw bierpens in.

(Wanneer Basiel en Bère rechts verdwijnen, komen Feelke en Fieneke links opgelopen, gevolgd door het spook. Fieneke zet zich op het terras met de rug gekeerd naar het plein. Feelke vlucht tot naast de slagerij en blijft even met de rug gekeerd staan. Het spook verdwijnt ongezien in de kerk.)

BASIEL: Niks verdomme.

BERE: Daar zit ze toch.

BASIEL: Alleen.

BERE: Gelukkig.

(Bère gaat binnen in de slagerswinkel.)

BASIEL: Awel, waar zit ge?

FIENEKE: Hier buiten.

BASIEL: Dat zie ik ook wel. Maar van waar komt ge?

FIENEKE: Van binnen.

BASIEL: Ge zijt dus van binnen naar buiten gekomen?

FIENEKE: Hoe anders? Als ik van buiten naar binnen was gegaan, zat ik nu binnen in plaats van buiten.

BASIEL: Dat is ook waar. Maar ik kon u nergens vinden.

FIENEKE: Dan hebt ge niet goed gekeken.

BASIEL: Maar ik heb geroepen.

FIENEKE: Ik heb niets gehoord.

BASIEL: Ik snap er niets van. Maar 't zal wel aan mij liggen.

FIENEKE: Ge wordt ook al een dagje ouder, hè pa.

BASIEL: Hela, pas op hè gij.

(Basiel gaat naar binnen. Feelke komt te voorschijn en gaat tot bij Fieneke.)

FEELKE: Dat was op 't nipperke.

FIENEKE: *(blaast)* Tegen wie zegt ge't. Maar wat was dat ding, dat ons geholpen heeft?

FEELKE: Een spook.

FIENEKE: Spoken bestaan niet.

FEELKE: Wat was het dan wel? Ineens was het daar en ineens...

FIENEKE: ... was het weg.

FEELKE: Gelijk een spook.

FIENEKE: Als 't een spook was, was het een goed spook. Want het heeft ons geholpen.

FEELKE: En wat hulp kunnen we nu gebruiken. Ik ga naar huis. Onze pa gaat mij missen.

(maakt een hoffelijke buiging) Dag Josephine, mijn geliefde keizerin.

FIENEKE: Onnozelaarke. Maak dat ge wekomt. Seffens krijgt onze pa u te pakken.

FEELKE: Ik ben niet bang. De geesten staan ons bij. Dag lieveke. *(kushandje)*

FIENEKE: Dag zotteke.

FEELKE: *(verbeterd)* Zoeteke.

(Feelke komt tot bij Fieneke en wil haar een kus geven. Fieneke weert hem af.)

FIENEKE: Nee, hier niet jong. Dat is te gevaarlijk. Straks in 't steegje.

(Feelke loopt achterwaarts naar de slagerij terwijl hij kushandjes blijft werpen. Bère is intussen in de deuropening komen staan. Fieneke probeert de aandacht van Feelke hierop te vestigen, maar deze, in al zijn verliefdheid, snapt het niet. Zo loopt Feelke pardoes in de armen van Bère en verschiet zich haast een bult.)

FEELKE: Ha pa, wat staat gij hier te doen?

BERE: Ha Feelke, wat loopt gij hier te doen?

FEELKE: Ik? Ik nam afscheid van Fieneke.

BERE: Maar niet voor lang zo te zien. Gij hebt het nog altijd niet begrepen, hè manneke.

FEELKE: Toch wel pa, ik heb het heel goed begrepen. Maar gij nog altijd niet, vrees ik.

(Bère en Feelke gaan binnen in de slagerij.)

Zeventiende tafereel: Fieneke – Niekske.

(Niekske komt naar buiten met een bosje bloemen in de hand. Hij loopt voorbij de slagerij en wil rechts weggaan. Hij stopt en keert zich om wanneer hij de stem van Fieneke hoort.)

FIENEKE: Dag Niekske.

NIEKSKE: Dag FieFie... Fie-Fieneke.

FIENEKE: Wat heb ik gehoord jong?

NIEKSKE: Wa... wat dan?

FIENEKE: Dat gij mij graag ziet.

NIEKSKE: T-T-T...

FIENEKE: *(samen met de derde 'T' valt Fieneke telkens in.)* Tegen mij moogt dat zeggen, ja zeker.

NIEKSKE: T-T-T...

FIENEKE: Toch wel jong, zeg het maar.

NIEKSKE: T-T-T...

FIENEKE: Tenslotte zijn we vrienden, wilt ge zeggen. Maar natuurlijk.

NIEKSKE: T-T-T...

FIENEKE: Tevoren ook al. Maar ja, waarom niet.

NIEKSKE: T-T-T...

FIENEKE: Tot zolang als we leven. Juist, vrienden voor 't leven, maar niets meer.

NIEKSKE: T-T.. Toto... To-Toke!

FIENEKE: Toke?

NIEKSKE: To-Toke. Ik zie To-Toke graag.

FIENEKE: Ziet gij Toke graag? Maar Niekske toch. En weet Toke dat?

NIEKSKE: Neenee... nono... nog niet.

FIENEKE: En uw moeke?

NIEKSKE: 't Mag niet van ons moe-moeke. En daarom zou ze willen dada... dat ik en gij...
dada...dat wij... allee dada... dat gij met mij.... ge weet wel.

FIENEKE: Gij met mij? En waarom niet met Toke?

NIEKSKE: Omdat Toto... To-Toneke een zat kaka...ka-kalf is, zegt ze.

FIENEKE: Maar dat is niet waar, Niekske. Toneke dronk graag een pint maar 't was zeker
gene zatlap. 't Was een goede doorbrave mens.

NIEKSKE: (*begint te snotten*) En nu is hij dodo... do-dood. Verdronken, zegt ons moeke.
In 't kaka...kanaal, zegt ons moeke.

FIENEKE: Ze zeggen dat. Maar niemand weet dat. Alleen dat hij weg is. Dat is alles.

NIEKSKE: Maar ons moe-moeke zegt....

FIENEKE: Die weet ook niet meer. Weet ge wat ge doet, Niekske. Ga naar Toke. En zeg haar
dat ge haar graag ziet. Dat zal haar deugd doen, jong. Want ze is alleen. Ze kan de
steun van zo een flinke gast als gij goed gebruiken.

NIEKSKE: Dèdè... denkt ge dat?

FIENEKE: Jazeker.

NIEKSKE: En gaat ze mij niet uitlala... la-lachen?

FIENEKE: Dat zal ze zeker niet doen. Integendeel. Ze zal heel blij zijn.

NIEKSKE: Dèdè... denkt ge dat?

FIENEKE: Ja zeker. En als ge haar vraagt om met haar te mogen vrijen, zegt ze misschien
wel 'ja'. Tenminste als ge het goed uitlegt.

NIEKSKE: Ja maar FieFie... Fie-Fieneke, da-dat kan ik zulle. Da-daar zal het niet aan liggen.
Maar wat gaat ons moe-moeke zeggen?

FIENEKE: Niets van aantrekken, jong.

NIEKSKE: Ge hebt gelijk. Ik ga didi... direct naar Toto... Totoke. Ik zal haar eens rara... ra-
rap aan haar verstand brengen hoehoe... hoehoe... hoe graag ik haar zie.

FIENEKE: En dan zegt ze zeker 'ja'.

NIEKSKE: 'Ja'. Dag FieFie... Fie-Fieneke.

FIENEKE: Dan NieNie... Nie-Niekske. (*Niekske vertrekt rechts van de slagerij.*)
Veevee...vee-veel geluk jong. Verdorie, nu heb ik het zelf ook al te pakken.
(*Fieneke gaat binnen in het café.*)

Achttiende tafereel: Basiel – Rosalie – Dora –Fieneke.

(*Basiel komt uit het café. Rosalie komt uit de kosterwoning.*)

ROSALIE: Hei Basiel, hebt gij ons Niekske niet gezien?

BASIEL: Nee Rosalie, geen Niekske niet gezien.

ROSALIE: Waar zou die op af zijn? Zit hij misschien bij Fieneke?

BASIEL: Zeker niet Rosalie. Ons Fieneke kwam binnen als ik naar buiten kwam. Helemaal alleen.

ROSALIE: Ja maar, ik vraag het maar. 't Had toch kunnen kunnen.

BASIEL: Alles kan kunnen. Hier toch. Heeft Bère nog iets gezegd?

ROSALIE: Maar Basiel! Wat die allemaal uit zijn voeten slaat. Als ge dat moest weten.

BASIEL: Ik wil het niet weten. 't Is al meer dan genoeg geweest.

ROSALIE: Dat vind ik ook. We kunnen er beter over zwijgen. Maar dat hij zegt dat het uw schuld is dat Toneke weg is, dat vind ik toch straf.

BASIEL: Zegt hij dat?

ROSALIE: Ja, dat zegt hij. Dat gij en Dora en uw Fieneke ook, Toneke altijd naar 't Keizerinneke hebben gelokt om hem af te zuipen en zo zijn laatste cent uit zijn zakken te schudden. En dat daardoor Netteke van verdriet gestorven is. En dat daardoor Toneke gedaan heeft ... wat hij gedaan heeft.

BASIEL: Miljaar, de smeerlap. Als hij niet oppast lap ik hem een proces aan zijn been. Voor laster verdomme.

ROSALIE: Daar bemoei ik mij niet mee. Ik ben geen opstoker. Maar als ik van u was, zou ik hetzelfde doen.

BASIEL: Zoiets durven zeggen. En dan te weten dat hij zelf de mensen kloot.

ROSALIE: Doet hij dat?

BASIEL: Ja, hij heeft het toegegeven. Geld genoeg, zegt hij. En dan komt hij achter mijne rug heimelijk mijn pint leegdrinken.

ROSALIE: Dat ook al. Wat een gierige pin!

BASIEL: Zeg dat wel. Hij moest beschaamd zijn. Ik ben razend hè, razend!

(Basiel loopt kwaad naar binnen. Op hetzelfde moment komt Dora naar buiten. Rosalie gaat naar de slagerij. Dora ziet Rosalie nog net naar binnen gaan.)

DORA: Amai, onze Basiel zijn barometer staat op storm. Weer een depressie door de klap van Klaps.

(Fieneke komt naar buiten.)

FIENEKE: Wat scheelt er met onze pa? Die loopt stom.

DORA: Hij heeft last van zijne 'Rosalitis'.

FIENEKE: Zijne 'Rosalitis'? Is dat erg?

DORA: 'Rosalitis' is de roddel van Rosalie.

FIENEKE: Oei, oei, dat is heel erg.

DORA: Ze is van hier naar Bère gelopen.

FIENEKE: Dan is 't weer van dat.

DORA: Onze pa moest meer verstand hebben. Hij kent ze toch.

FIENEKE: Maar ze speelt het heel geraffineerd. Onze pa trapt erin als een boer in de stront.

DORA: Als commercant zou hij beter moeten weten. En Bère ook.

(Dora en Fieneke gaan binnen in 't café.)

Negentiende tafereel: Bère – Rosalie – Toneke

(Bère en Rosalie komen naar buiten. Rosalie draagt een pakje in de hand.)

BERE: Ik kan er niet bij dat Basiel zo kan bestaan.

ROSALIE: En dat is nog niet alles. Hij gaat u een proces aandoen.

BERE: Een proces? Voor wat dan wel?

ROSALIE: Voor laster.

BERE: Laster? Wie verkoopt er hier laster? Hij of ik?

ROSALIE: Hij zegt dat gij zegt dat het zijn schuld is dat Netteke en Toneke dood zijn. Ja, dat zegt hij.

BERE: Wablief? Waar haalt die dat? De deugniet.

ROSALIE: Ik zou het niet weten. Maar pas op hè Bère. Hij zegt dat tegen iedereen. En dat deugt niet voor uw commerce.

BERE: Als hij nog éne keer durft zeggen dat ik dat zeg, dan lap ik hem zelf een proces aan zijn broek. Dat is wat anders hè.

ROSALIE: Daar bemoei ik mij niet mee. Ik ben geen opstoker. Maar als ik van u was, zou ik hetzelfde doen. *(Rosalie legt het pakje op de vensterbank.)* Want dat is nog niet alles. Hij zegt dat gij tegenover hem hebt toegegeven dat gij de mensen... allee dingens... kloot. En dat zoudt ge toch niet mogen doen, hè Bère.

BERE: Maar Rosalie, dat doe ik niet. Ik ben een doodeerlijke mens. Ik zou nog liever alles voor niets weggeven dan iemand te kloten.

ROSALIE: Gij? Alles voor niets weggeven? Dat geloof ik niet. Ik zou zoiets nooit niet zeggen maar Basiel zegt dat gij een scherpe pin zijt. Dat ge achter zijn rug heimelijk zijn pint komt leegdrinken.

BERE: Dat is het toppunt. Maar dat zal niet blijven duren. Wat denkt die wel. *(steekt dreigend een vinger op naar 't café)* Basiel van 't Keizerinneke, uw naam betekent 'koning'. Maar ik zal u ontmaskeren als een valse vazal. En 't zal niet lang meer duren voor ge van uw troon dondert. Verdomme toch! *(Bère gaat razend naar binnen.)*

ROSALIE: *(komt naar voor en wrijft zich zelfvoldaan de handen)* Dat komt hier dik in orde. Die twee vreten elkaar nog op met huid en haar. En tussen Feelke en Fieneke, daar komt niets van. Ze zal nog blij zijn dat ze ons Niekske kan krijgen. Wacht maar.

(Rosalie slaakt kreetjes van plezier terwijl ze naar huis gaat. Ze vergeet haar pakje, dat twee bloedworsten bevat, op de vensterbank. Toneke komt als spook uit het kerkportaal, gapt het pakje en verdwijnt ermee in de kerk.)

Twintigste tafereel: Bère – Rosalie.

(Rosalie komt naar buiten en gaat gejaagd terug naar de slagerij.)

ROSALIE: Verdorie, mijn pensen vergeten.

(Rosalie kijkt tevergeefs op en onder de vensterbank en stelt vast dat haar pakje met bloedworst verdwenen is. Ze duwt de deur van de slagerswinkel open. Tijdens de volgende discussie wordt de kerkdeur half geopend. We zien Toneke smakelijk van een bloedworst eten.)

ROSALIE: Bère! Bère!

BERE: *(komt naar buiten)* Ja Rosalie, wat scheelt er?

ROSALIE: Mijn pensen.

BERE: Uw pensen?

ROSALIE: Ja, mijn pensen. Waar zijn ze?

BERE: Bij u thuis zeker. Waar anders?

ROSALIE: Dat vraag ik mij ook af. Ik heb ze hier laten liggen. Hier op de vensterbank.

BERE: Daar weet ik niets van.

ROSALIE: Maar ze zijn weg.

BERE: Dat zie ik. Maar voor de rest weet ik daar niets van.

ROSALIE: Dat kunt gij zeggen.

BERE: Wat moet ik anders zeggen?

ROSALIE: De waarheid.

BERE: En die is?

ROSALIE: Gij hebt mijn pensen gepikt.

BERE: Wablief? Ik uw pensen gepikt? Ge weet niet wat ge zegt mens.

ROSALIE: Ik weet heel goed wat ik zeg. Ze lagen hier. Ik ben geen twee minuten weg en mijn pensen ook. Hoe kan dat? Als gij zelf ze niet....

BERE: Rosalie, dat neem ik niet.

ROSALIE: Maar mijn pensen wel. Basiel heeft gelijk. Gij kloot de mensen. Maar bij mij gaat dat niet pakken. Ik wil ander pensen.

BERE: Zo kan alleman afkomen. Ik denk er nog niet aan.

ROSALIE: Maar gij hebt zelf gezegd...

BERE: Wat heb ik gezegd?

ROSALIE: Dat ge nog liever alles voor niets zou weggeven dan de mensen te ... te...

BERE: Te kloten, zeg het maar En daar wilt gij rap van profiteren.

ROSALIE: Wat durft hij zeggen?

BERE: Dat ge twee keer waar wilt voor 't zelfde geld. Maar dat gaat bij mij niet pakken. En laat mij nu gerust.

ROSALIE: Dat zoudt gij wel willen. Ik verzet hier gene voet voor ik ander pensen krijg.

BERE: Voor mijn part blijft ge hier staan tot ge wortel schiet. Maar ander pensen krijgt ge niet. Basta!

(Bère gaat naar binnen en kletst de deur dicht voor de neus van Rosalie. Ook de kerkdeur gaat dicht.)

ROSALIE: Daar gaat ge spijt van krijgen, manneke!

Eenentwintigste tafereel: Basiel – Rosalie.

(Rosalie loopt kwaad naar huis. Op dat moment komt Basiel naar buiten.)

ROSALIE: Basiel, nu moet ge eens horen wat ik hier meemaak.

BASIEL: Wat dan wel?

ROSALIE: Bère heeft mijn pensen gepikt.

BASIEL: Uw pensen gepikt?

ROSALIE: Ja, mijn pensen gepikt. Ik koop twee pensen: één voor mij en voor mijne Benedictus en ons Niekske ieder een half. Ik leg ze daar bij Bère op de vensterbank, ik ben efkes weg en mijn pensen ook. En buiten Bère is daar niemand niet geweest.

BASIEL: Zeg eens, is die zot geworden?

ROSALIE: Dat moet wel. Eerst uw pint leegdrinken en dan mijn pensen pikken. Op de duur moet ik u wel geloven.

BASIEL: Wat speelt die toch in zijne bol?

ROSALIE: Ik zou 't niet weten. Maar zie maar goed wat ge doet. Want hij gaat u een proces aan uw broek lappen.

BASIEL: Mij een proces aan mijn broek lappen? Waarvoor dan wel?

ROSALIE: Dat vraagt ge hem beter zelf. Ik zeg niets meer. Want straks ben ik nog de deugniet. Maar ik heb u verwittigd hè Basiel. Bère gaat maatregelen treffen. Hij laat zich niet meer doen door de grootste deugniet van 't plein, zegt hij. *(jammerend)* En intussen pikt hij mijn pensen. Nu hebben mijne Benedictus en ons Niekske nikske niet voor bij hun patattekes. En ik ook niet.

(Rosalie gaat jammerend naar binnen.)

BASIEL: Bère verdomme, gij wilt oorlog? Awel, ge kunt hem krijgen. Gij gaat Basiel, de grootste deugniet van 't plein, beter leren kennen.

(Basiel gaat op zijn beurt naar binnen.)

Tweëntwintigste tafereel: Toke – Niekske – Toneke.

(Toke en Niekske komen uit het steegje. Toke wil verdekt achter de slagerij blijven staan.)

NIEKSKE: Koko.... ko-kom maar To-Toke.

TOKE: Uw moeke gaat ons zien.

NIEKSKE: Dada... dat doet niets. Ze mag het weten.

TOKE: Maar nu nog niet, Niekske. Wacht nog wat. Tot ons vake terug is.

NIEKSKE: Als gij dada wilt, dan wil ik dat ook.

TOKE: Dat is goed jong. Ziet ge mij heel graag?

NIEKSKE: *(verlegen)* Jaja.

TOKE: Voor altijd?

NIEKSKE: Jaja.

TOKE: Ook als uw moeke het niet wil?

NIEKSKE: Jaja.

TOKE: Dat is lief. Ik zie u ook heel graag.

(Niekske giechelt verlegen en geeft het bosje bloemen aan Toke.)

TOKE: Zijn die voor mij?

NIEKSKE: Jaja.

TOKE: Oh, maar dat is lief. Heel hard bedankt hè Niekske. En ga nu maar rap naar huis. Uw moeke zal u missen.

NIEKSKE: Jaja. Tot straks, Toto... To-Toke.

(Niekske steekt de lippen naar voor om Tokje een kus te geven en laat zich als een plank naar voor vallen. Toke vangt hem op.)

TOKE: Tot morgen, Niekske. 't Is al laat.

(Niekske gaat naar huis. Onderweg draait hij zich om, wuift, gooit kushandjes en struikelt over zijn eigen benen. Als Niekske binnen is, gaat Toke tot aan de kerkdeur en klopt driemaal. Toneke komt naar buiten. Hij smult nog smakelijk van een bloedworst.)

TOKE: Vake, hoe lang gaat die komedie nog duren?

TONEKE: Dat moet ge aan de koster vragen.

TOKE: Ik ben er niet gerust in.

TONEKE: De koster weet wat hij doet. En ik doe wat hij vraagt.

TOKE: Niekske was bij mij. Hij ziet mij graag.

TONEKE: Niekske? Dat bestaat niet. En gij?

TOKE: Wat gij?

TONEKE: Ziet gij hem ook graag?

TOKE: Ik vind hem wel sympathiek.

TONEKE: Zo begint dat. Vroeger ook, met ons Netteke en mij. Als Rosalie dat moet weten...

TOKE: Dan vliegt er zeker een vlinder uit haar gat. Maakt gij het intussen maar niet te bont.

TONEKE: Ge moet niet bang zijn. Wij willen alleen de roddelantes een leske leren. Morgen is het zondag. Dan verrijs ik uit de doden.

TOKE: Vergeet dat maar niet.

TONEKE: Wat?

TOKE: Uit de doden te verrijzen. Want anders blijft ge dood.

TONEKE: Wees maar gerust. En ga slapen. Maar de deur goed sluiten. Want een meisje zo gans alleen, dat is gevaarlijk.

TOKE: Zorg dan dat ge terug thuis zijt. Of anders trouw ik met Niekske. Dan ben ik niet meer alleen.

TONEKE: Hela, niet te rap, hè Toke. Of Nienie... Nie-Niekske kan niet volgen, zulle.

TOKE: Daar zoudt ge nog van verschieten. Tot morgen.

(Toke gaat naar huis. Toneke verdwijnt in de kerk.)

Drieëntwintigste tafereel: de pastoor – Bère.

(De avond valt. In het café brandt licht zodat de ramen verlicht zijn. Ook de buitenverlichting wordt ontstoken. Een straatlantaarn flitst aan. Enkele sterren lichten op. Het is schemerig op het kerkplein. Bère komt in de deur van de slagerij staan. De pastoor komt rechts van de slagerij opgewandeld. Hij groet het kruisbeeld.)

PASTOOR: Goeden avond, Lieve Heer.

BERE: 'n Avond, mijnheer pastoor.

PASTOOR: Ha Bère, ik had u niet gezien. Ook een goeden avond.

BERE: Is er al nieuws van Toneke?

PASTOOR: Nee Bère, nog niets jong.

BERE: Wat gaat er nu gebeuren?

PASTOOR: Dat ik het niet en weet.

BERE: Er wordt toch gezocht?

PASTOOR: Toke heeft geen aangifte gedaan. Ze wacht nog even af, zegt ze.

BERE: Dat ze maar niet te lang wacht, dat zeg ik.

PASTOOR: We moeten op die zaken niet vooruitlopen, Bère. Wat moet gebeuren zal gebeuren, volgens Gods heilige wil.

BERE: Dat is rap gezegd.

PASTOOR: En toch is het zo. Er waait geen windeke, er ritselt geen blaadje, er roert geen sprietje of 't is Gods wil.

BERE: En 't gebeurt met Gods hulp zeker.

PASTOOR: Zo zoudt ge 't ook kunnen stellen, met de hulp van de Grote Baas van hierboven.

BERE: Pastoor Kruiskens zaliger zei dat ook altijd.

PASTOOR: Daarin had pastoor Kruiskens zaliger gelijk.

BERE: Ja maar, Pier van 't Pijpke, een grote boer van ginds op 't hoogland was daar niet mee akkoord. En op zekere dag wandelen Pier en de pastoor door de velden. En ze komen aan een groot maïsveld met allemaal dikke malse kolven. Ge zou er zo in gebeten hebben.

PASTOOR: Bère jong, het water komt mij in de mond.

BERE: En Pier zegt:” Kijk eens mijnheer pastoor, wat een schone maïs ik gewonnen heb”.
“Inderdaar Pier”, zei Kruiskens, “gewonnen met de hulp van de Grote Baas van hierboven”.

PASTOOR: Daarin had Kruiskens gelijk.

BERE: Dat zegt gij. Maar Pier van 't Pijpke dacht er het zijne van. En een beetje verder komen ze aan een tarweveld. De stengels konden de zware aren bijna niet dragen. En Pier zegt:” Kijk eens, mijnheer pastoor, wat een schone tarwe ik hier gewonnen heb”. “Inderdaad”, zei Kruiskens, “vruchtbare tarwe, gewonnen met de hulp van de Grote Baas van hierboven”.

PASTOOR: Daarin had Kruiskens weer gelijk.

BERE: Ja maar, pas op. 't Is nog niet gedaan. Ze wandelen verder en komen aan een braakliggend stuk grond, vol met doornen, distels, onkruid en wildgroeïend gras. En pastoor Kruiskens vraagt verbaasd:” Zeg Pier, wat is er hier aan de hand?” “Ah”, zei Pier, “hier heb ik de Grote Baas van hierboven alleen laten aanmodderen”.

PASTOOR: Dat was heel ondankbaar van Pier van 't Pijpke. Want ge moogt dat zo niet bezien. De Grote Baas werkt niet zelf.

BERE: Dat dacht ik al. 't Zijn allemaal dezelfde.

PASTOOR: Maar wij, kleine mensen, zijn als werktuigen in zijn hand. Om te laten gebeuren wat gebeuren moet en te laten geschieden wat geschieden zal. En alles heeft zijn redenen en zin.

BERE: Gij kunt het schoon zeggen. Maar daarvoor zijt ge dan ook pastoor. En nu gaat de Grote Baas van hierboven met dit werktuig worsten draaien.

PASTOOR: En dit werktuig gaat Hij in 't Keizerinneke verfrissen met een grote pint. Gaat ge niet mee?

BERE: Nee begot! Ik zet daar geen voet meer over de drempel. Wat die zich allemaal durft permitteren. En als ik moest weten dat de Grote Baas van hierboven daar ook maar voor iets tussenzit, zet ik zelfs geen voet meer in Zijn kerk. Dat is wat anders hè. Nog een goeden avond.

(Bère gaat kwaad naar binnen. De pastoor gaat tot voor het kruis.)

PASTOOR: Lieve Heer, wat gebeurt hier allemaal? De zaken lopen uit de hand. Ik zie het niet meer zitten. Ik kan het niet meer aan. Help mij asjeblief om mijn schapjes op het rechte pad te houden. Alhoewel schapjes? 't Is eerder een troep geiten en bokken en steenezels.

(De pastoor slaat een kruisteken en gaat naar 't Keizerinneke.)

Vierentwintigste tafereel: de pastoor – de koster – Basiel.

(Als de pastoor op het terras is, komt de koster naar buiten met een pakje in de hand. Hij wil naar de kerk gaan.)

PASTOOR: 'n Avond koster. Waar loopt gij nog naartoe?

KOSTER: *(even in de war)* Even naar de kerk, mijnheer pastoor. Ik moet nog wat klaarzetten voor morgen.

PASTOOR: Nu nog? Dat moest al lang gedaan zijn. En wat is dat daar? In dat pakje?

KOSTER: Boter... boterhammen, mijnheer pastoor.

PASTOOR: Boterhammen? Sinds wanneer blijft gij op 't werk eten?

KOSTER: Dat doe ik niet, mijnheer pastoor. Maar dat is brood... voor de wijding. Ja, zo is 't, voor de wijding van het brood.

PASTOOR: Voor de wijding van het brood? Zeg eens koster, eer het zover is staat de schimmel erop. Dat is pas begin november. Bij 't feest van St. Hubertus.

KOSTER: Ha ja, dat is ook waar. Ik ben mijn kluts kwijt.

PASTOOR: Zoeken koster, zoeken jong. We beginnen in 't Keizerinneke. En ook al vinden we er uw kluts niet terug, we kunnen alvast een pint pakken.

KOSTER: Ja maar, ons Rosalie...

PASTOOR: Niet zeveren. Meekomen.

(Als ze willen binnen gaan, komt Basiel naar buiten.)

BASIEL: Amai, Gods volk komt zich laven.

PASTOOR: Ha ja hè Basiel, wij zijn dorstige zielen.

BASIEL: Kom binnen. Hoe meer zielen, hoe meer vreugde. Hoe meer vreugde, hoe meer dorst. En hoe meer dorst, hoe meer tap.

PASTOOR: Dat weet ik. Ik heb Bère ook gevraagd, maar...

BASIEL: ... die blijft liever met zijn geperste kop en zijn varkenspoten in zijn slagerij om pesterijen te verzinnen. Daarstraks kwam hij heimelijk mijn pint leegdrinken. En even later pikt hij de pensen van Rosalie. *(tegen de koster)* Heeft ze 't niet verteld koster?

KOSTER: Nee Basiel, nee jong. Maar ik moet even heel dringend naar de kerk. Ik ben direct terug.

(De koster loopt naar de kerk.)

BASIEL: Waar loopt die naartoe? Die doet zo raar.

PASTOOR: Hij niet alleen. Heel 't plein is deze dagen een echt zottenkot.

(De pastoor en Basiel gaan binnen in 't café.)

Vijfentwintigste tafereel: Feelke – Bère – Bertha – de koster.

(Feelke komt heel voorzichtig uit de slagerswinkel en loopt op de tippen van de tenen naar 't café. Bère en Bertha komen naar buiten en verrassen Feelke.)

BERE: Hela, waar loopt gij naartoe?

FEELKE: Wandelen pa.

BERE: In het donker?

FEELKE: Ik ga niet ver.

BERE: Tot in 't Keizerinneke bij Fieneke zeker. Maar daar komt niets van.

FEELKE: Waarom niet?

BERE: Daarom niet.

BERTHA: Ge zou beter meegaan naar 't Keizerinneke.

BERE: Ik heb daar niets verloren. En ons Feelke ook niet.

BERTHA: Ge kunt toch eens gaan praten met Basiel.

BERE: Ik heb die blaaskaak niets te vertellen.

BERTHA: Misschien heeft hij u iets te vertellen.

BERE: Die zijn vertelselkes ken ik. Laster, leugens en roddel aan mijn adres.

BERTHA: Ge zult allebei wel fout hebben.

BERE: Mij treft geen fout. Als hij zijn manieren houdt is er niets aan de hand.

BERTHA: Hij zegt juist hetzelfde.

BERE: Ziet ge 't wel begot. Nu ben ik nog de deugniet. Maar hij kan ze kussen. *(tegen Feelke)* En gij blijft daar weg.

FEELKE: Maar hier in 't steegje mag ik toch wandelen, hè pa.

BERE: Zolang die mamzel van Bèarnaise daar wegblijft.

FEELKE: Wat zou Fieneke in 't steegje komen zoeken?

BERE: 't Zelfde als uw ma twintig jaar geleden. Die weet daar alles van. Vraag het maar.

FEELKE: Is 't waar, make?

BERTHA: Nee, 't is niet waar. Treiteraar!

(Bertha gaat kwaad naar binnen.)

FEELKE: Ik ben efkes weg, hè pa. *(wijst rechts van de slagerij)* Die kant op. Dat mag hè.

BERE: Allee ja, 't is goed.

(Feelke loopt rechts van de slagerij naar 't steegje. De koster komt uit de kerk. Feelke loopt achter de slagerij en het huis van de koster door naar de andere kant van het plein. Hij komt om het hoekje piepen. Zodra de kust veilig is, wipt hij binnen in 't café.)

BERE: Ha Benedictus, nog aan 't werk?

KOSTER: 't Zijn altijd dezelfde die moeten werken hè Bère.

BERE: Heeft Rosalie haar pensen terug?

KOSTER: Haar pensen? Daar weet ik niets van.

BERE: Maar ik wel. Madame koopt twee pensen, brengt ze naar huis en wil dan twee andere, gratis, voor niets, zo maar.

KOSTER: Dat bestaat niet.

BERE: Dat bestaat wel.

KOSTER: Dat moet een misverstand zijn.

BERE: Wat ze mij naar mijn kop slingerde, dat was niet mis te verstaan.

KOSTER: Ge kent ons Rosalie, hè Bère.

BERE: Maar Rosalie kent Bère nog niet. Om mij in slaap te doen....

KOSTER: ... moet ze vroeger opstaan, dat weet ik. *(buiten zichzelf van opwindning)* Maar ze staat al veel te vroeg op naar mijn goesting. Nog een goeden avond.

(De koster loopt binnen in 't Keizerinneke.)

BERE: Daar begot. Die loopt binnen bij de keizerinnen. En de pastoor ging er ook naartoe. Hier klopt iets niet.

(Bère sluipt tot aan 't café en gluurt naar binnen. Feelke komt naar buiten en wil naar huis gaan. Bère drukt zich tegen de muur. Feelke loopt hem voorbij zonder hem te zien.)

BERE: Goeden avond.

FEELKE: *(met de kop in de grond)* Goeden avond. *(verschrikt)* Ha pa, van waar komt gij?

BERE: Dat zou ik aan u moeten vragen.

FEELKE: Dat ziet ge toch. Van 't Keizerinneke.

BERE: Wat had ge daar verloren?

FEELKE: Fieneke. Maar ze mocht niet naar voor komen.

BERE: En wat had ik u gezegd?

FEELKE: *(luistert niet naar Bère)* En ik mocht niet naar achter.

BERE: Is het zo dat ge luistert?

FEELKE: *(vliegt wenend uit)* Luisteren! Ik luister niet meer! Naar u niet! En naar niemand niet. Ik ben twintig jaar! Weet ge dat! En ik wil Fieneke.

BERE: Ja maar, Basiel....

FEELKE: Nee, niet Basiel! Maar gij en Basiel, gij zijt twee koppige egoïsten zonder verstand! Die liever naar laster luisteren! Maar als ik Fieneke niet meer mag zien, ben ik weg. Voorgoed! Ik word clochard! Gelijk Toneke! Dan moet ik dat plein met al zijn huichelaars en komedianten nooit meer zien!

BERE: Ja maar Feelke, wij zijn er toch ook nog. En de slagerij....

FEELKE: *(schreeuwt het uit)* De slagerij kan mij gestolen worden!!!! Hoort ge dat!!!! Gestolen worden!!!

BERE: Kalm Feelke, kalm jong. Heel het plein kan u horen.

(Feelke loopt wenend naar huis. Voordat hij binnengaat stampt hij met de voet tegen de deurstijl.)

BERE: Maak dat mee. Nu is 't nog mijn schuld. Ga daar eens mee te biechten.

(Bère volgt Feelke in de slagerswinkel. Het licht in de winkel wordt gedoofd.)

Zesentwintigste tafereel: Toneke – Rosalie

(Toneke komt naar buiten als spook maar zonder de kap over zijn hoofd. Wanneer Rosalie naar buiten komt verbergt hij zich rechts van de slagerij. Hij loopt ongezien door het steegje achter de slagerij en de kosterwoning naar de andere kant van het plein.)

ROSALIE: Waar blijft mijne Benedictus toch? Hij is niet in de kerk want er brandt geen licht. *(duidt richting Keizerinneke)* Hij zal toch zeker niet? Nee, dat durft hij niet. Alhoewel de laatste tijd.... Moest dat waar zijn hè, dan staat hem nog wat te wachten.

(Rosalie gluurt door het raam van 't café naar binnen. Toneke sluipt tot vlak achter Rosalie en trekt de kap over zijn hoofd.)

ROSALIE: 't Is niet waar hè. Hij zit toch wel aan de toog zeker. Met de pastoor en een grote pint. Mij zo durven bedriegen. Maar dat zal hij zich beklagen, den heimelijke achterbakse tooghanger.

(Rosalie draait zich om en botst op het spook.)

ROSALIE: Whaaaahhh!!!

TONEKE: Whoeohhh!!!

ROSALIE: Is me dat verschieten.

TONEKE: Whoehh, whoehh!

ROSALIE: Is dat alles wat ge kunt zeggen, whoehh-whoehh?

TONEKE: Whoehh whoehh!

ROSALIE: Zeg liever wat ge onder dat laken zit te doen?

TONEKE: *(met diepe grafstem)* Ik ben een spook!

ROSALIE: Een spook? Wat voor spook?

TONEKE: Toneke's geest!

ROSALIE: *(nu toch angstig)* Tonekes geest? Maar Toneke is dood... verdronken.

TONEKE: Inderdaad. En ik ben zijn geest, Tonekes geest.

ROSALIE: Tonekes geest, wat loopt gij hier nog rond? Zoudt ge niet beter gaan rusten, nu ge toch dood zijt?

TONEKE: Mijn lichaam is dood maar mijn geest vindt geen rust zolang roddel mij belast en onrecht mij geschiedt.

ROSALIE: Ja, op 't plein kennen ze er wat van. Vooral Klet Bellen, een echte zulle. Die moet voor niemand onderdoen...

TONEKE: ... behalve voor Rosalie Klaps.

ROSALIE: Rosalie Kl.Kl.Klaps? Maar dat ben ik. En zo ben ik niet, Tonekes geest. Echt waar zo ben ik niet.

TONEKE: Ik weet wel beter. Gij zijt het grootste roddelwif van heel 't kerkplein, Rosalie Kl.Kl.Klaps. En ik eis excuses of ik neem wraak.

ROSALIE: Excuses, wraak... oei, oei oei, die meent dat. Hulp, een spook, een spook.

(Rosalie zet het op een lopen en vlucht in huis, achternagezeten door het spook. Het licht in de kosterwoning wordt gedoofd. Toneke gaat nog even gluren aan het raam van 't café. Dan verdwijnt hij in de kerk.)

Zevenentwintigste tafereel: de pastoor – de koster – Rosalie – Toneke

('t Wordt nacht. Er lichten nog enkele sterren op. Het plein wordt nog flauw verlicht door het maanlicht, een lamp aan de kerk die het kruisbeeld verlicht en het licht dat door de ramen van 't café naar buiten valt. Misschien wordt alles nog wat geaccentueerd door sfermuziek.)De pastoor en de koster komen uit het café. Ze hebben duidelijk veel te veel gedronken.)

PASTOOR + KOSTER: Slaapwel Dora... Basiel.

BASIEL + DORA: *(van in de deuropening)* Slaapwel mijnheer pastoor... koster.

(Basiel sluit de deur achter het tweetal maar blijft van achter het raam staan toekijken. Rosalie komt naar buiten en stelt zich verdekt op. Ze hoort en ziet alles. De koster leunt op de pastoor en beiden gaan een paar passen tot voor het publiek.)

PASTOOR: Koster Dictus, gij zijt gezegend.

KOSTER: Pastoor Petrus, gij zijt zat.

PASTOOR: Denkt ge dat?

KOSTER: Zeker van.

PASTOOR: Maar ik niet alleen.

KOSTER: Nee, ik ken nog iemand. Moest ons Rosalie mij nu zien, dan zet dat kreng mij een week op water en droog brood.

PASTOOR: Allee koster, is uw Rosalie zo'n venijnige feeks?

KOSTER: Daar hebt ge geen gedacht van. Alhoewel, in de grond is ze niet slecht.

PASTOOR: Daar zegt ge zoal iets hè koster, in de grond. Maar zover is ze nog niet. Gelukkig maar zeker.

KOSTER: Ja, gelukkig maar zeker. Alhoewel ik ze nu toch liever niet zou tegenkomen.

PASTOOR: Uw Rosalie slaapt koster. Er kan u niets gebeuren. En morgen zegt ge: "Rosalieke, ik had veel werk in de kerk". Voilà. *(hik)*

KOSTER: En gij denkt dat ze dat zal geloven?

PASTOOR: Natuurlijk gelooft ze dat. Uw Rosalie is dan wel het grootste roddelwif van heel het plein. Maar voor de rest is ze zo naïf als een onnozel kind.

KOSTER: Mijnheer pastoor, gij kent ze nog niet half.

PASTOOR: Ik zou het toch maar proberen.

KOSTER: Ik vrees dat dat niet zal pakken.

(Rosalie komt als een furie naar voor gevlogen. De koster en de pastoor krimpen verschrikt in elkaar en beschermen hun hoofd met beide handen)

ROSALIE: Dat zal zeker niet pakken. Zatlappen, ge moest beschaamd zijn, alletwee. Waar trekt dat nog op.

KOSTER: *(heel onnozel)* Daarzie, ons Rosalieke. Slaapt gij nog niet, mijn lief klein vrouwke?

ROSALIE: Nee, ik slaap nog niet. Ik zit te wachten op een zat varken.

PASTOOR: Rosalie, ik kan alles uitleggen.

ROSALIE: Zwijgen gij! Ik heb uwen uitleg niet nodig. Gij hebt geluk, manneke dat ge de mijne niet zijt.

KOSTER: Dat weet hij maar al te goed.

ROSALIE: Binnen gij, zuipschuit! Uwe nest in, schandaal! Zijt ge niet verlegen.

PASTOOR: *(heel voorzichtig)* Goede nacht alletwee. Slaapwel.

(Rosalie maakt een wegwerpgebaar naar de pastoor en duwt de koster voor zich naar binnen. De lichten in het café worden gedoofd. Enkel het kruisbeeld is nog verlicht. De pastoor staat moederziel alleen in de nacht op het plein.)

PASTOOR: Wat een furie. *(blaast en komt een paar stappen naar voor)* De koster heeft gelijk. Pastoor Petrus is zat. Die laatste pint was er teveel aan. En die voorlaatste misschien ook al. 't Is me nog nooit overkomen. Allee, toch nog niet dikwijls. Moesten mijn parochianen mij nu zien. Maar ze zullen het toch weten. Rosalie Klaps, dat zijn de ogen, de oren en de tong van 't plein. Ik kan het evengoed in 't parochieblad zeten:” Bellen zet bloemekes buiten”. 't Zal weer wat worden.

(De pastoor gaat met onzekere stappen naar huis en komt voorbij het kruisbeeld aan de kerk.)

PASTOOR: Goede nacht, Lieve Heer.

(De pastoor gaat een paar passen verder. Dan horen we de holklinkende stem van Toneke. Dit kan een klankopname zijn om het nodige effect te geven.)

TONEKE: Goede nacht, zatte Peer.

(De pastoor stopt brusk, draait zich aarzelend om en komt onzeker terug naar voor. Hij richt zich tot het publiek.)

PASTOOR: Nu dacht ik toch wel dat ik Zijn stem hoorde. Maar dat kan natuurlijk niet. Ik denk dat die derde laatste pint ook al teveel was.

(De pastoor gaat opnieuw enkele stappen voorbij het kruisbeeld. Dan komt hij terug tot voor het kruisbeeld en spreekt heel voorzichtig.)

PASTOOR: Goede nacht, Lieve Heer.

(De pastoor wil voorzichtig wegsluipen.)

TONEKE: Goede nacht, zatte Peer.

(De pastoor komt terug naar voor.)

PASTOOR: Verdomme, de Grote Baas heeft mij betrapt. Voor die éne keer dat ik een pint teveel op heb, heb ik het spek aan mijn been. Als dat maar goed afloopt.

(De pastoor gaat terug tot aan het kruis.)

PASTOOR: U heeft gesproken, Lieve Heer?

TONEKE: Inderdaad, de Grote Baas heeft gesproken.

(De pastoor verschrikt bij het horen van 'Grote Baas'.)

PASTOOR: Dat heeft wel lang geduurd.

TONEKE: U bedoelt?

PASTOOR: Ik passeer hier wel tien keer per dag. En nog nooit hebt ge Uwe mond opengetrokken. En juist nu.... nu dat ik.... ge weet wel.

TONEKE: Jazeker Petrus, ik weet het wel. Teveel is teveel, ook voor een pastoor.

PASTOOR: Ge moet het mij maar vergeven, Lieve Heer. Ik had het nodig. Want het wordt mij hier allemaal teveel. Ik zie het niet meer zitten. Ik kan het niet meer aan.

TONEKE: Dat hebt ge mij daarstraks ook laten verstaan.

PASTOOR: Ge hebt dat dus gehoord.

TONEKE: Natuurlijk, pastoor Petrus.

PASTOOR: Maar ge zegt verdorie niets.

TONEKE: Het antwoord op je vragen leg ik neder in de diepte van je hart. Uitzonderlijk verhef ik mijn stem. Als ik mezelf vragen stel.

PASTOOR: Vragen, Lieve Heer?

TONEKE: Ja Petrus, antwoord mij. Waar zijn uw schapen?

PASTOOR: Mijn schapen? Maar Lieve Heer, ik heb geen schapen. 't Zijn allemaal geiten en bokken en...

TONEKE: Steenezels. Dat refrein heb ik nog gehoord. Maar waar zijn ze?

PASTOOR: Ze slapen, Lieve Heer. Behalve ik en....

TONEKE: En?

PASTOOR: Toneke, de schoenlapper. Dat was nog eens een echt schaap. Maar 't is verloren.

TONEKE: Hebt gij een verloren schaap?

PASTOOR: Ja, Grote Baas. En nergens te vinden.

TONEKE: Hebt ge wel gezocht?

PASTOOR: Ja... nee... 't is te zeggen, eigenlijk niet. Ik weet niet waar ik moet beginnen. En ik ben zo moe. En 't is al zo laat.

TONEKE: En ik ben zo zaat. Petrus, Petrus, aan u als herder heb ik mijn kudde toevertrouwd.

PASTOOR: Dat weet ik, Lieve Heer.

TONEKE: En wat doet een goede herder?

PASTOOR: Hij waakt over zijn kudde.

TONEKE: En als er een schaapje verdwaalt?

PASTOOR: Zal hij zoeken tot hij het vindt.

TONEKE: En als er een dreigt te verdrinken?

TONEKE: Zal hij niet rusten voor hij al zijn schaapjes op het droge heeft;

TONEKE: Dus???

PASTOOR: (*jammerend*) Maar 't is bijna middernacht. Zou het morgen te laat zijn? Gij als Grote Baas, Gij moet dat toch weten.

TONEKE: 't Is goed, Petrus. Ik geef u respijt tot morgen. Uiterlijk tot morgen.

PASTOOR: Ja Grote Baas. Morgen na de mis, als mijn kudde verzameld is, zullen wij gaan en zoeken, overal in alle hoeken, in alle straten en op het plein. Ons schaapje moet toch ergens zijn.

TONEKE: Zo hoor ik u graag spreken. Goede nacht, pastoor Peer.

PASTOOR: Goede nacht, Lieve Heer. Dat moest er van komen.

(De pastoor blaast nog eens fel, slaat een kruisteken en gaat rechts van de slagerij naar huis. Toneke komt naar buiten, loopt de pastoor even achterna en gaat dan bij de koster aan het raam kijken. De koster komt aangekleed naar buiten.)

TONEKE: Ligt ge nog niet in bed?

KOSTER: (*met de wijsvinger op de lippen en fluisterend*) Nee, ik mag er niet in. Ik slaap op de canapé.

TONEKE: Het beest uitgehangen?

KOSTER: Een beetje. Ons Rosalie kon het niet appreciëren.

TONEKE: Hoe is het met uw Rosalie?

KOSTER: Ge hebt ze nogal de stuipen op het lijf gejaagd.

TONEKE: Dat was toch de bedoeling.

KOSTER: Dat wel. Maar er is een probleem. Ze gelooft niet echt in spoken.

TONEKE: Ze ging toch lopen gelijk een bange haas.

KOSTER: Dat wel. Maar ze twijfelt. En als ze ons hier samen ziet, is mijn laatste uur geslagen.

TONEKE: Dan kunt ge ook gaan spoken.

KOSTER: Zwijg maar. Dat is niet om mee te lachen.

TONEKE: Ik heb de pastoor gesproken.

KOSTER: Wablief? Die was toch ook ladderzat.

TONEKE: Ik had den indruk. Hij weet in alle geval niet dat ik het was. Hij hield mij voor de Grote Baas van hierboven.

KOSTER: Dan was hij nog zatter dan ik dacht.

TONEKE: Maar dat is nog niet alles. Morgen na de mis organiseert hij een zoektocht.

KOSTER: Dan is het HET moment.

TONEKE: Wat gaat er gebeuren?

KOSTER: Dat vertel ik u morgen. Ga nu maar spoken in de kerk.

TONEKE: Spoken in de kerk? Ik weet wel beter. Het verloren schaap kruipt onder de wol achter het altaar. Maak mij morgen op tijd wakker. Want als de pastoor zijn verloren schaap hoort snurken in de kerk, is hij helemaal van de kaart. Slaapwel.

KOSTER: Slaapwel Toneke. Tot morgen.

(Toneke verdwijnt in de kerk. De koster komt even naar voor.)

KOSTER: De nacht is nedergedaald. 't Is vreemd en onwezenlijk stil op het kerkplein. Alles ademt rust en vree. Straks komt een nieuwe dageraad. Dan spoedt iedereen zich weer naar de kerk voor 't gebed. Ze bidden vroom en ingetogen en kijken diep in eigen hart. En wensen elkaar de vrede van de Heer. Maar na de mis, vergis u niet, begint op het plein hetzelfde lied.

(De koster gaat terug naar binnen.)

D O E K

VIERDE BEDRIJF

Achtentwintigste tafereel: Basiel – Bère – Lappe.

(Lappe komt opgewandeld rechts van de slagerij. Hij zet zich neer aan de kerkdeur met zijn mandje. Basiel komt naar buiten en schikt het terras. Hij gaat tot bij Lappe.)

BASIEL: Ha Lappe, komt ge nog een frankske verdienen?

LAPPE: Gij toch ook.

BASIEL: Dat is wat anders. Dat is mijn commerce.

LAPPE: Dit is juist hetzelfde. Dit hier is mijn commerce.

BASIEL: Als ge het zo bezieet hebt ge gelijk. En is daar iets mee verdiend, met uw commerce?

LAPPE: Niet veel Basiel. Maar ik heb ook weinig onkosten.

BASIEL: Al een geluk want met klanten als Rosalie Klaps...

LAPPE: ... staan er tenminste knopen aan mijn broek.

BASIEL: *(denkt dat zijn broek weer openstaat)* Miljaar, is 't weer van dat?

LAPPE: Neenee Basiel, gij zijt uwe dag goed begonnen.

(Bère is intussen naar buiten gekomen.)

BASIEL: *(doelend op Bère)* Nee verdomme, mijne dag is al om zeep.

(Basiel gaat terug naar het caféterras zonder Bère te bezien. Bère fluit of neuriet een deuntje.)

BASIEL: Hei daar gij daar!

BERE: Daar zie hij zie.

BASIEL: Is dat alles wat ge kunt?

BERE: Nee, bijlange niet.

(Bère fluit of neuriet een ander deuntje.)

BASIEL: Hebt ge nu echt niets anders te doen?

BERE: Dat zijn uw zaken niet.

BASIEL: Oei oei, tegen u kan ik al beter zwijgen.

BERE: Ik zeg toch ook niets tegen u.

(Basiel en Bère komen naar elkander toe.)

BASIEL: Nee, daarvoor hebt gij het veel te hoog in uwe bol. Ge vindt ons te min.

BERE: Wie zegt dat?

BASIEL: Rosalie zegt dat. Ze zegt dat gij zegt dat de dochter uit een strontcaféke te min is voor uw Feelke.

BERE: Nee Basiel. Rosalie zegt dat gij zegt dat ons Feelke niet deugt! En ze zegt dat gij zegt dat hij varkensmanieren heeft. Juist gelijk zijn vader. Dat zegt ze! Of hoort ge niet goed?

BASIEL: Ik hoor nog heel goed. Rosalie zegt dat gij zegt dat het ons schuld is dat Toneke en Netteke dood zijn!

BERE: Nee Basiel! Zij zegt dat gij zegt dat ik dat zeg. Maar ik zeg dat niet.

BASIEL: Gij zegt dat wel!

BERE: Nee, gij zegt dat!

BASIEL: Nee gij!

BERE: Gij !

BASIEL: Gij!

BERE: Gij!

SAMEN: *(terwijl ze met de hand een wegwerpgebaar maken)* Gaat toch aan jong.

(Ze lopen een eind van elkaar weg. Bère keert zich om en de beide kemphanen komen terug naar elkaar toe.)

BERE: Maar als gij nog éne keer durft zeggen dat ik de mensen kloot.....

BASIEL: Ik zeg dat niet.

BERE: Rosalie zegt dat gij dat zegt.

BASIEL: Maar Rosalie zegt ook dat gij zegt dat ge mij, de grootste deugniet van 't kerkplein – ja, zo heeft ze het gezegd- dat gij mij een proces wilt aan mijn been lappen!

BERE: Nee manneke, Rosalie zegt dat gij zegt dat ge mij een proces aan mijn been wilt lappen.

BASIEL: Maar Rosalie zegt....

BERE: Rosalie zegt, Rosalie zegt...

BASIEL: Ja, Rosalie zegt...*(het wordt even stil)* Verdomme, als Rosalie nu eens niets had gezegd?

BERE: Ja, wat dan?

BASIOEL: Dan was er hier helemaal niets aan de hand.

BERE: Voilà.

BASIEL: Kunt ge geloven....

BERE: Ik begin het te geloven.

BASIEL: Dat wij ons hebben laten vangen...

BERE: ... aan de klap van Klaps...

BASIEL: ... die ons tegen elkaar in 't harnas wil jagen.

BERE: Maar waarom doet ze dat?

BASIEL: Ik zou het niet weten.

BERE: Ik ook niet.

BASIEL: Ik wel. Ze heeft haar oog laten vallen op ons Fieneke voor haar Niekske.

BERE: Ah, zo zit dat. En daarom wil ze eerst ons Feelke liquideren...

BASIEL: ... door tussen ons ruzie te stoken.

BERE: Basiel, ik ben beschaamd.

BASIEL: Bère, ik ben verlegen.

BERE: Dat wij, twee grote mensen...

BASIEL: Wablief? Twee grote mensen? Nee, twee kleine kinderen.

BERE: Nee, zelfs geen kinderen. Twee ezels.

BASIEL: Nee, geen ezels... steenezels...

BERE: ... die het geluk van hun kinderen te grabbel gooien....

BASIEL: ... om hun eigen koppige kop te kunnen uitwerken.

BERE: Basiel, ik durf u niet meer bezien.

BASIEL: Allee jong, ben ik dan zo lelijk geworden?

BERE: Dat bedoel ik niet.

BASIEL: Dat weet ik toch. Kom hier jong.

(Bère en Basiel vallen mekaar in de armen en geven een ferme knuffel.)

BERE: Moeten we daar gene op drinken? Op onze eeuwige vriendschap.

BASIEL: Dat is een goed gedacht. Maar op mijn kosten. Want nu ik zeker weet dag ge de mensen niet kloot....

BERE: Gaat ge terug beginnen, zeveraar.

BASIEL: We mogen toch wel eens lachen zeker. Voor u ook een pint Lappe?

LAPPE: Nee Basiel, 't is te laat. De mis is direct gedaan.

BASIEL: Dan hebt ge ze te goed voor straks.

LAPPE: Ik zal 't niet vergeten. En met intrest als 't kan. Tot straks.

BASIEL: Zet u pensendraaijer, ik zorg voor 't gerstenat.

BERE: Ja, glazentapper, we drinken ons stapelzat.

(Bère zet zich neer aan het achterste tafeltje op het terras. Basiel haalt twee glazen bier en zet zich bij Bère.)

Negenentwintigste tafereel: allen

(De mis is uit. De kerkgangers komen naar buiten. Eerst komen Fieneke en Feelke. Ze willen achter de slagerij verdwijnen maar bemerken Bère en Basiel. Ze verschrikken en gaan elk hun weg naar huis.)

BERE: Awel Feelke, waar loopt gij naartoe?

FEELKE: Naar huis hè pa. Daar is werk in de slagerij.

BERE: Hebt ge 's zondags na de mis niet eerst wat werk achter de slagerij? Met Fieneke?

FEELKE: Meent ge dat?

BERE: Ik zou het anders toch niet zeggen.

FEELKE: Kom Fieneke.

(Feelke en Fieneke verdwijnen hand in hand achter de slagerij. Een mannelijke figurant verlaat de kerk en zet zich op het terras. Dora en Bertha komen naar buiten.)

DORA: Bertha, zie daar eens. Op het terras.

BERTHA: 't Is niet waar hè. Die twee hebben precies hun verstand teruggevonden.

DORA: En hun dorst ook.

(Dora gaat binnen in 't café. Bertha blijft buiten aan de deur van de slagerij staan. Enkele figuranten komen naar buiten en gaan links van de slagerij staan. Dora komt terug naar buiten en bedient de klanten. Dan komen Toke en Niekske uit de kerk. Ze blijven samen staan voor het raam van de slagerij. Tenslotte komen Rosalie en Coleta naar buiten. Fieneke en Feelke komen links vanuit het steegje en zetten zich op het terras.)

ROSALIE: Wat gaat er gebeuren?

COLETA: De pastoor had gisteren een visioen.

ROSALIE: Daar verschiet ik niet van. Ik had meer dan een visioen.

COLETA: Is 't waar?

ROSALIE: Eerst was er een spook, Tonekes geest.

COLETA: Tonekes geest?

ROSALIE: Ja, hij vindt geen rust. Hij zegt dat wij allebei de schuld zijn van wat hem is overkomen.

COLETA: Hoe komt hij daarbij?

ROSALIE: Ik zou het niet weten. Gij hebt altijd wel lelijke dingen gezegd, maar ik toch niet.

COLETA: Wablief? Als er iemand over Toneke geroddeld heeft, dan zijt gij het wel.

ROSALIE: Foei Coleta, hoe durft ge zo iets zeggen.

COLETA: Omdat het zo is. Maar ge moet niet bang zijn. Spoken bestaan niet.

ROSALIE: Maar ik heb het wel gezien.

COLETA: Kom Rosalie, serieus blijven. Ge had toch niet teveel gedronken?

ROSALIE: Ik niet. Maar zij wel, mijn tweede visioen, twee zatlappen. Ge raadt nooit niet wie?

COLETA: Ik wil het niet weten. Het interesseert mij niet. Zeg eens, wie was het?

ROSALIE: Mijne Benedictus verdorie. Strontzat. Hij heeft de duivel in zijn lijf.

COLETA: Dan moet de pastoor hem overlezen.

ROSALIE: Die zou beter zichzelf overlezen. Hij was erbij. Zo lazarus als Benedictus.

LAPPE: Amen.

COLETA: Moei er u niet mee, schandaal.

LAPPE: 't Was eruit voor ik het wist.

COLETA: Gij houdt ons voor de zot. Maar 't zal niet blijven duren.

LAPPE: De pastoor zegt van wel.

COLETA: Als die zijn verstand terugkrijgt...

LAPPE: ... gooit hij u misschien wel buiten.

COLETA: Lach maar gij. We zullen wel zien wie laatst lacht.

LAPPE: Gij zeker niet. Gij weet niet eens hoe dat werkt.

(Tijdens het gesprek tussen Coleta en Lappe heeft Rosalie Toke en Niekske bemerkt. Ze gebaart Niekske om tot bij haar te komen. Niekske doet of hij haar niet begrijpt en wuift met de hand naar Rosalie.)

ROSALIE: Kijk eens juffrouw Coleta. Ons Niekske en Toke. Hij zal toch zeker niet...

COLETA: Als hij daarmee gaat aanpappen zijt ge goed af.

ROSALIE: Dat zal nooit niet gebeuren. Daar zal ik voor zorgen. Ik heb andere plannen met ons Niekske.

(De pastoor en de koster komen naar buiten. De pastoor blijft aan de kerkdeur staan. De koster gaat voorzichtig om Rosalie heen tot op het terras en blijft tegen het café recht staan.)

PASTOOR: Dierbare parochianen, ik heb een mededeling. Ik vroeg u te blijven in verband met Toneke, onze brave schoenlapper, die onvindbaar is.

(Toke begint te wenen. Ze wordt getroost door Niekske.)

ROSALIE: Hij is dood.

PASTOOR: Rosalie, dat weten we niet.

ROSALIE: Ik wel. Ik heb zijn geest gezien, Tonekes geest.

PASTOOR: Ik had ook een visioen.

ROSALIE: Dat was niet moeilijk met uw zat gezicht.

PASTOOR: Rosalie Klaps, gaat ge zwijgen!

ROSALIE: Ik zeg toch niets.

PASTOOR: Dan moet ge nog zwijgen. Ik zei dus: Ik had een visioen. Ik hoorde de stem van de Grote Baas van hierboven, die me vroeg om Toneke te zoeken.

COLETA: Als hij dood is, is dat voor niets nodig.

PASTOOR: Coleta, zolang hij leeft is hij niet dood.

FIENEKE: Dat is nog al duidelijk, hè mijnheer pastoor.

PASTOOR: Fieneke, ik bedoel dat Toneke leeft zolang zijn dood niet bewezen is. En daarom moeten we zoeken tot we hem vinden.

FIG 1: Waar gaan we beginnen?

FIG. 2: 't Is zoeken naar een speld in een hooiberg!

BERTHA: Misschien kan Toke ons helpen.

TOKE: Ik zou het niet weten.

NIEKSKE: Ikke... ikke ook niet.

ROSALIE: Uw mond toe gij.

NIEKSKE: Jaja moe-moeke.

PASTOOR: We zullen ons best wenden tot de Grote Baas zelf en Hem om raad vragen.

(De pastoor gaat tot voor het kruisbeeld. Rosalie en Coleta gaan voor de kerkdeur staan.)

PASTOOR: Grote Baas, mijn kudde staat klaar om het verloren schaap te zoeken. Maar wij zijn hopeloos verloren. Maak ons wegwijs, Lieve Heer, dan vinden wij ons Toneke weer. En als het ook maar even kan, geef een heel klein teken dan.

TONEKE: Ik zit hierboven! In den hemel.

ROSALIE: Toneke's stem, dat is Tonekes geest. Ziet ge wel dat hij dood is.

PASTOOR: Toneke zijt ge werkelijk dood?

TONEKE: Van eigens. Eerder moogt ge hier niet binnen.

(Vele toeschouwers zijn onder de indruk en slaan een kruisteken. De koster staat zichtbaar te genieten. Bère en Basiel hebben door dat er een spelleke gespeeld wordt.)

PASTOOR: Zijt ge dan nu gelukkig, goede vriend?

TONEKE: Niet echt.

PASTOOR: Wat scheeld er dan?

TONEKE: Mijn geest heeft nog geen rust gehad omdat laster mij beklad.

PASTOOR: Wat moet er dan gebeuren beste Toon?

TONEKE: Het lijkt mij toch niet meer dan schoon, dat de klappeien van het plein mij hun excuses schuldig zijn.

PASTOOR: Wie bedoelt gij, die hierboven Onze Lieve Heer mag loven?

TONEKE: Moet ik u dat nog vertellen: Rosalie Klaps en Coleta Bellen.

(De pastoor draait zich om en komt helemaal naar voor. In het voorbijgaan kijkt hij indringend naar Rosalie en Coleta, die beiden het hoofd buigen.)

PASTOOR: Ge hebt Toneke gehoord?

ROSALIE: Maar ik heb niets niet gezegd, mijnheer pastoor.

COLETA: Leugentrien! Gij hebt gezegd dat Toneke een zatlap is.

ROSALIE: En gij dat hij zijne laatste cent erdoor joeg.

COLETA: En gij dat hij altijd lag te snurken in plaats van te werken.

ROSALIE: En gij dat ze daardoor krepeerden van armoe.

COLETA: En gij dat Netteke van miserie gestorven is.

ROSALIE: En gij dat Toneke daar de schuld van is.

PASTOOR: Stop! We weten het wel. Gij hebt allebei uw best gedaan. En nu uw excuses.

ROSALIE: Ja maar, mijnheer pastoor....

COLETA: Hoe moet dat?

(Bère en Basiel zijn naar voor gekomen en spelen het spelleke mee.)

BASIEL: Op uw knieën.

BERE: Allebei.

COLETA: Ja maar zeg.

ROSALIE: Ik ben zo beschaamd.

BASIEL: Ge moet voor nog veel meer beschaamd zijn.

BERE: Mensen tegen elkaar opstoken. Foei dat.

(Rosalie en Coleta knielen neer. De aanwezigen op het plein vormen een halve cirkel rond de twee klappeien en genieten van hun vernedering.)

COLETA: Wat moeten we zeggen?

PASTOOR: Zeg mij maar na. Toneke in den hemel hierboven.

ROSALIE+COLETA: Toneke in den hemel hierboven.

PASTOOR: Wij zitten geknield om u te beloven.

ROSALIE+COLETA: Wij zitten geknield om u te beloven.

PASTOOR: Dat wij het roddelen voortaan zullen laten.

ROSALIE+COLETA: Dat wij het roddelen voortaan zullen laten.

PASTOOR: En enkel fatsoenlijke praat zullen praten.

ROSALIE+COLETA: En enkel fatsoenlijke praat zullen praten.

PASTOOR: Wij willen ons diep excuseren.

ROSALIE+COLETA: Wij willen ons diep excuseren.

PASTOOR: En steeds uw gedachtenis eren.

ROSALIE+COLETA: En steeds uw gedachtenis eren.

PASTOOR: Wij beteren heel zeker ons leven.

ROSALIE+COLETA: Wij beteren heel zeker ons leven.

PASTOOR: En vragen u ons te vergeven.

ROSALIE+COLETA: En vragen u ons te vergeven.

ALLEN: Amen!

PASTOOR: *(gaat tot voor het kruisbeeld)* Toneke, is uw geest nu gesust?

TONEKE: Jazeker, mijnheer pastoor.

(Rosalie en Coleta staan recht en gaan uiterst rechts naast elkaar staan.)

PASTOOR: En laat hij ons voortaan met rust?

TONEKE: 't Is goed. Maar dan moet de koster mij wel op tijd mijn eten brengen.

(Wanneer de koster zich hoort vernoemen wil hij stiekem in 't café verdwijnen.)

PASTOOR: De koster? Eten brengen? Benedictus!

KOSTER: Ja mijnheer pastoor?

PASTOOR: Wat hoor ik?

KOSTER: Hetzelfde als ik. Maar ik weet van niets.

PASTOOR: Toneke, zit gij werkelijk en waarachtig boven in den hemel?

TONEKE: Nee mijnheer pastoor, ik zit boven op uwe biechtstoel!

PASTOOR: Verdorie, die lorejas zit in de kerk. Koster, als het waar is wat ik vermoed, gaat dit geval nog een staartje krijgen.

ROSALIE: Als ge 't mij vraagt gaat dit geval nog een hele lange staart krijgen.

(De pastoor loopt de kerk binnen. Alle aanwezigen wachten in spanning. We horen gestommel in de kerk. De pastoor duwt Toneke, die iedereen met handgebaren vrolijk groet, onder luid applaus, voor zich uit naar buiten.)

PASTOOR: Hier is hij, de schobbejak. Toneke, gij hebt ons wat aangedaan. Maar we zijn allen blij dat we u terug hebben.

ROSALIE: Blij? Blij? Ik ben razend.

TONEKE: *(gaat tot bij Rosalie)* Whoeoehhh, whoeoehhh!

ROSALIE: Whoeoehh whoeoehh? Ik zal u leren met uwe whoeoehh whoeoehh!

COLETA: Wacht tot ik u te pakken krijg.

(Rosalie en Coleta vliegen, met de sacoché in aanslag, op Toneke af. Toneke zoekt zijn heil in de vlucht. Hij loopt rechts van de slagerij naar het steegje, achterna gezeten door Rosalie en Coleta. De vrouwen komen op hun stappen terug. Toneke komt voorzichtig terug langs de andere kant van de slagerij en glipt ongezien binnen in 't Keizerinneke.)

ROSALIE: Ik wil met die schoenlapper nooit nog iets te maken hebben.

NIEKSKE: Moemoe... moe-moeke?

ROSALIE: Hou uw mond toe gij.

NIEKSKE: Dada... dat kan niet.

ROSALIE: Dat kan wel. Bijt uw tandekes goed open, dan blijft hij toe.

NIEKSKE: Dada... dat bedoel ik niet.

ROSALIE: Wat bedoelt ge dan wel?

NIEKSKE: Dada van To-Toneke, dada kan niet. To-Toke en ik, wij zien elkaar graag.

ROSALIE: Dat bestaat niet.

NIEKSKE: Dada bestaat wel. Nietwaar To-Toke?

TOKE: Dat is heel zeker waar, Niekske. En binnenkort trouwen wij.

ROSALIE: Over mijn lijk verdomme!

NIEKSKE: Dada... is geen zicht, zulle. Een lij-lijk op de lo-loper voor de kèkèkè...kerk.

ROSALIE: Houdt ge mij voor de zot gij?

KOSTER: Rosalie, blijf toch kalm mens.

ROSALIE: Zwijgen gij. En naar huis gij! En gij ook snotneus!

KOSTER: Nee Rosalie. Ik niet en ons Niekske niet. Maar gij. Gij gaat naar huis. *(wijst samen met Niekske naar de deur van de kosterwoning.)* En een beetje rap als 't kan.

ROSALIE: Wablief? Hoor ik wel goed?

KOSTER: Gij hoort heel goed. Ik en ons Niekske en Toke en Toneke ook ja, wij gaan samen een pint pakken in 't Keizerinneke. Maar gij, gij gaat naar huis. Want de afwas is nog niet gedaan. En de patatten zijn nog niet geschild. En de keuken is nog niet gedweild. En de bedden zijn nog niet gemaakt.

ROSALIE: Ja maar, Benedictus...

KOSTER: Niets te maren. Horen, zien, zwijgen en...

NIEKSKE: Lui...lui... luisteren gedomme.

ROSALIE: Niekske toch, gij twee gij meent dat precies.

NIEKSKE: En of. En als ge patatten schilt, schil dan direct voor twee man meer. Toke en Toneke komen mee eten.

ROSALIE: Och gottekes, die vergeet te stosto... stotteren. Die meent het echt.

(Rosalie wil naar huis gaan. Ze botst echter op Basiel en Bère.)

BASIEL: Zeg eens Rosalie, heeft Bère nog iets gezegd?

ROSALIE: Bère? Ik zou 't niet weten.

BERE: Echt niet? En Basiel ook niet?

ROSALIE: Toch wel. Basiel heeft gezegd...

BASIEL: Wablief?

ROSALIE: Nee, Basiel heeft ook niets gezegd. Waarom vraagt ge dat allemaal?

BERE: Omdat ge gisteren nog zoveel wist te vertellen van Basiel...

BASIEL: ... en van Bère.

ROSALIE: Ik? Ik zeg van niemand niets. Ik moei mij nergens mee.

BERE: Maar ge hebt toch maar ferm ruzie gestookt tussen Basiel en Bère...

BASIEL: ... en Bère en Basiel.

ROSALIE: *(half wenend)* Ziet ge 't wel. Ik heb het altijd al gezegd. Op de duur ben ik nog de deugniet.

BERE: Dat zijt ge ook!

BASIEL: Zeker weten!

ROSALIE: Oei oei, iedereen is hier tegen mij.

(Rosalie haast zich naar binnen.)

PASTOOR: Zover zijn we dan: eind goed, al goed.

FIENEKE: Maar dit is het einde niet, mijnheer pastoor.

TOKE: Dit is nog maar een begin.

FEELKE: Want nu al de problemen van de baan zijn...

NIEKSKE: Kuku...ku-kunnen wij voor nieuwe problemen zorgen.

PASTOOR: Wat wilt ge daarmee zeggen, Niekske?

NIEKSKE: Ieder huihui...hui-huisje heeft zijn kruikrui...krui...

KOSTER: Kruisje.

NIEKSKE: Juist.

FIENEKE: En eens getrouwd wij alle vier....

FEELKE: ... komen er twee nieuwe huisjes hier.

BASIEL: Ja maar, dat gaat mij allemaal toch zo rap.

NIEKSKE: Kuku... kunt ge niet volgen Basiel?

BASIEL: Nee begot.

NIEKSKE: Dan moet ge een fiefie... een fiefie... een velo kopen.

BASIEL: Gij hebt goed zeggen gij.

BERTHA: Wij kunnen dat toch niet tegenhouden Basiel.

BERE: Wij zijn ook jong geweest. De molen maalt verder op 't kerkplein.

PASTOOR: Zo zal er hier altijd nieuw leven zijn.

KOSTER: Amen.

BASIEL: Daar zullen we dan maar éne op drinken zeker?

BERE: Ik trakteer! Tournée générale in 't Keizerinneke. (*tegen Bertha*) Kom moeder.

(Bère, Bertha, Feelke en Fieneke gaan binnen in 't café.)

KOSTER: Ik geef er ook éne, want ons Rosalie..

ALLEN: Die ziet het niet.

(Rosalie komt naar buiten.)

KOSTER: Daar hebt ge ze begot.

ROSALIE: Mag ik echt niet meegaan, Benedictuske?

KOSTER: Allee ja, 't is goed. Als reporter voor 't parochieblad.

(Allen, behalve Basiel, de pastoor en Coleta gaan binnen in 't Keizerinneke. Coleta blijft op de hoek van de slagerij staan treuzelen.)

PASTOOR: En gij Coleta, hebt gij geen dorst?

COLETA: Toch wel, mijnheer pastoor, ik kan wel iets verdragen. Maar toch niet in 't Keizerinneke zeker.

PASTOOR: Klet Bellen, wees blij dat ge daar nog binnen moogt.

BASIEL: Ze is zelfs welkom, mijnheer pastoor.

COLETA: Meent ge dat? Dat laat ik mij geen twee keer zeggen.

(Coleta haast zich naar 't Keizerinneke.)

BASIEL: En gij mijnheer pastoor, komt ge niet mee?

PASTOOR: Ik kom direct Basiel. Ik moet eerst nog iets regelen met Die van hierboven.

(Basiel gaat eveneens binnen in 't café.)

Dertigste tafereel: De pastoor.

(De pastoor gaat tot voor het kruisbeeld. Hij ontdoet zich van zijn hoofddekseel en spreekt tot de Heer. Tijdens zijn monoloog ruimt Basiel rustig het plein op indien er nog samen gezongen wordt.)

PASTOOR: Lieve Heer, hier sta ik weer. Het kerkplein is gehuld in peis en vree. Mijn kudde heeft zich verzameld, nee niet bij U thuis, Ge zou ze kunnen 'beu' worden. Ze laven hun dorst in 't Keizerinneke... ge weet wel... waar ik gisteren... ge weet wel.
(gebaar van drinken.)

En deze keer, Lieve Heer, zijn het geen geiten en bokken maar zachte lammeren.

Alhoewel er toch een paar bokkig bijlopen.

Grote baas, nu ik hier zo nederig aan Uw voeten sta, moet me toch iets van het hart. De woorden passen wel niet in de mond van een pastoor, maar moest ik me uitdrukken in de taal van de gewone man van het plein, ik zou zeggen: "Ge hebt mij een ferme kloot afgetrokken."

Ge moet daar niet mee lachen, Grote baas, want 't is gemeend. Gij doet mij zoeken naar mijn verloren schaap en 't zit verborgen bij u thuis, in Uw eigen woning. En kom mij nu niet vertellen dat Gij, die alwetend zijt, dit niet zou geweten hebben. Wellicht hebt ge mij een lesje willen leren. Dat ik geen enkel schaapje, hoe nietig ook, mag verwaarlozen. Graag bedankt hiervoor, ik zal het nooit vergeten.

Maar als ik vragen mag, Grote Baas, wilt ge dan niet altijd de kant van Uw kudde kiezen maar ook eens aan Uw herder denken. Want ik heb het niet altijd even gemakkelijk. Ge vraagt mij wel naar mijn schapen. Maar ik hoed geen dieren, Lieve Heer, maar mensen met hun mensenwensen en hun mensenstreken.

Vandaag is het zondag en na al het gekrakeel van daarnet is het nu zo stil, zo rustig en vredig op het kerkplein. Een mens zou er zowaar lyrisch van worden.

Maar de maandagmorgen
brengt nieuwe zorgen.

Praten, stom doen, haten, minnen,
't zal nog dilwijls herbeginnen.

En ook roddelen en lameren
zal men hier wel nooit verleren.

Want 't is eigen aan het leven
dat gij zelf ons hebt gegeven.

Mensen gaan en mensen komen,
zullen trachten, zullen dromen,
zullen om elkander geven
maar elk voor zich naar 't beste streven.

En dit O Heer, Uw kerkeplein,
zal voor eeuwig 't zelfde zijn.

(De pastoor slaat een kruisteken, zet zijn hoofddekseel op en gaat binnen in 't café.)

Als we het stuk op muzikale wijze willen afsluiten, gaat de pastoor na zijn monoloog tot bij het publiek en zingt het hiernavolgend lied. De cafégasten komen voor of tijdens het zingen naar buiten, vormen een halve kring rondom de pastoor en zingen met de pastoor het ganse lied of het refrein mee, naargelang de gevolgde regie.

SLOTIED: HET KERKEPLEIN. (*muziek in bijlage*)**Refrein.**

Als veel jaren zijn vervlogen
 en tot eeuwen omgebogen
 en wij allen naar den hemel zijn gegaan.
 Staan dez' huizen nog in rijen,
 blijft er voer voor de klappeien
 want het kerkeplein zal altijd voortbestaan.

Vele jaren ons gegeven
 gaan voorbij zo is het leven
 want wat gisteren was is heden
 reeds herinnering voorbij.
 Vele mensen zijn gekomen
 leefden hier, vervuld van dromen
 bouwden samen aan 't verleden
 vormen reeds een lange rij. (*refrein*)

Maar voorgoed blijven de namen
 van de mensen die hier kwamen
 want zij hebben saam geschreven
 de geschiedenis van 't plein.
 Van hun doen en van hun laten
 van beminnen en van haten
 van hun trachten en hun streven
 om altijd weer mens te zijn. (*refrein*)

Onze kerk zal blijven tronen
 in dez' huizen mensen wonen
 daar de slager, daar 't caféetje
 daar de straat naar 't kerkeplein.
 Aan de toekomst zal men bouwen,
 bidden, lachen, roddelen, rouwen,
 want waar mensen zijn daar weet je
 zal er altijd leven zijn. (*refrein*)

DOEK

EINDE

Het Kerkeplein

refrein:

Als veel ja-ren zijn ver-vlo-gen en tot eeuw-en om-ge-bo-gen
 en wij al-len naar de he-mel zijn ge-gaan.
 Staan dez' hui-zen nog in rij-en, blijft er voer voor de klap-pei-en
 want het ker-ke-plein zal al-tijd voort-be-staan.

strofe:

Ve-le ja-ren ons ge-ge-ven gaan voor-bij zo is het le-ven
 want wat gist'-ren was is he-den reeds her-in-ne-ring, voor-bij.
 Ve-le men-sen zijn ge-ko-men leef-den hier, ver-vuld van dro-men
 bouw-den sa-men aan't ver-le-den vor-men reeds een lan-ge rij.